

YHTEISÖN VALTIONTUKISÄÄNTÖJEN KÄSIKIRJA PK-YRITYKSILLE

TILAPÄISET VALTIONTUKITOIMENPITEET RAHOITUKSEN TURVAAMISEKSI MENEILLÄÄN OLEVAN FINANSSI- JA TALOUSKRIISIN AIKANA

Huomautus:

Tämä käsikirja sisältää lyhyen, joskus yksinkertaistetunkin katsauksen valtiontukilainsäädäntöön. On selvää, ettei käsikirjassa esitettyjen tiivistelmien ja taulukoiden perusteella voida esittää minkäänlaisia vaatimuksia. Kullakin alalla sovellettavat velvoittavat säännöt annetaan kyseistä alaa koskevissa säädöksissä, joiden viitetiedot mainitaan käsikirjassa.

1.	JOHDANTO	3
1.1.	Pk-yritysten tärkeä asema	3
1.2.	Pk-yrityksille myönnettävä valtiontuki	4
1.3.	Määritelmät	7
1.3.1.	Mikä on Pk-yritys?	7
1.3.2.	Valtiontukeen liittyvät käsitteet	7
2.	PK-YRITYSTEN TALOUDELLINEN TUKI	8
2.1.	Määrältään vähäiset tuet (" <i>de minimis</i> "-sääntö)	8
2.2.	Valtiontakaukset	10
2.3.	Riskipääomatuki	12
3.	TUKITOIMENPITEET PK-YRITYSTEN KASVUN JA KEHITYKSEN EDISTÄMISEKSI	14
3.1.	Tutkimus- ja kehitystyöhön sekä innovaatiotoimintaan myönnettävä tuki	14
3.2.	Ympäristönsuojelutuki	17
3.3.	Alueellinen tuki	20
3.4.	Investointi- ja työllisyystuki	23
3.5.	Koulutustuki	24
3.6.	Tuki konsulttipalveluihin ja osallistumiseen messuille	25
3.7.	Tuki naisyrityksille	26
3.8.	Tuki epäedullisessa asemassa oleville ja alentuneesti työkykyisille työntekijöille	27
3.9.	Vaikeuksissa olevien yritysten pelastamis- ja rakenneuudistustuki	29
4.	TILAPÄISET VALTIONTUKITOIMENPITEET RAHOITUKSEN TURVAAMISEKSI MENEILLÄÄN OLEVAN FINANSSI- JA TALOUSKRIISIN AIKANA	31
	LIITE I	33
	LIITE II	39

1. JOHDANTO

1.1. Pk-yritysten tärkeä asema

Pienet ja keskisuuret yritykset (pk-yritykset) muodostavat Euroopan talouden selkärangan. EU:ssa on yli 23 miljoonaa pk-yritystä. Niiden osuus eurooppalaisten yritysten kokonaismäärästä on 99 prosenttia. Pk-yritykset ovat Euroopassa työpaikkojen luoja nettomääräisesti tarkasteltuna. Ne työllistävät yli 100 miljoonaa työntekijää, muodostavat paikallis- ja alueyhteisöjensä kiinteän osan sekä turvaavat sosiaalisen koheesion ja vakauden. Pk-yritykset osallistuvat tärkeällä panoksella Euroopan talouskasvuun, sillä niiden osuus Euroopan BKT:sta on 60 prosenttia. Dynaamisilla yrittäjillä on erityisen hyvä tilaisuus hyödyntää globalisaation ja nopeiden teknologisten muutosten tarjoamia mahdollisuuksia. Pk-yrityksillä on keskeinen asema myös innovointiprosessissa, ja niillä on siten suuri vaikutus osaamistalouteen.

Komission kesäkuussa 2008 tekemä **eurooppalaisia pk-yrityksiä koskeva aloite**¹ perustuu komission poliittiseen tahtoon tunnustaa pk-yritysten keskeinen rooli EU:n taloudessa ja ottaa ensi kertaa käyttöön kattavat poliittiset puitteet EU:ssa ja sen jäsenvaltioissa. Tarkoituksena on parantaa yleistä lähestymistapaa yrittäjyyteen, nivoa ”pienyrietykset etusijalle” -periaate peruuttamattomasti osaksi päätöksentekoa sääntelystä aina julkisiin palveluihin asti sekä turvata eurooppalaisten pk-yritysten kasvu auttamalla niitä ratkaisemaan jäljellä olevat ongelmat, jotka jarruttavat niiden kehitystä. Eurooppalaisia pk-yrityksiä koskevassa aloitteessa on yksilöity useita toimia pk-yritysten toimintaedellytysten parantamiseksi eri tasoilla.

Mahdollisuus saada riittävästi rahoitusta on yksi suurimmista EU:n pienten ja keskisuurten yritysten kohtaamista ongelmista. Sijoittajat ja pankit ovat haluttomia rahoittamaan käynnistysvaiheessa olevia tai vastaperustettuja pk-yrityksiä niihin liittyvien riskien vuoksi. Nykyisessä talouden laskusuhdanteessa ja finanssikriisissä pk-yrityksillä on muita yrityksiä suurempia ja akuutimpia vaikeuksia saada rahoitusta, jolloin niiden kasvuun ja kaavailtujen investointien kehittämiseen tarvittava rahoitus viivästyy tai jopa jää kokonaan toteutumatta. Tämä on yksi pääkohdista **Euroopan talouden elvytysuunnitelmaa** koskevassa komission ehdotuksessa, jonka komission puheenjohtaja José Manuel Barroso esitteli 26. marraskuuta 2008. Elvytysuunnitelman mukaan pk-yrityksiä koskevan aloitteen pohjalta olisi annettava lisäapua kaikille pk-yrityksille ja toteutettava myös konkreettisia erityistoimenpiteitä, jotta voitaisiin vähentää merkittävästi yritysten hallinnollisia rasitteita, parantaa yritysten kassavirtaa ja auttaa useampia henkilöitä ryhtymään yrittäjiksi. Elvytysuunnitelman tarkoituksena on parantaa pk-yritysten mahdollisuuksia saada rahoitusta yhdessä Euroopan investointipankin ja Euroopan investointirahaston kanssa. Siinä muistutetaan myös, että jäsenvaltioiden olisi sovellettava kattavasti äskettäin uudistettuja sääntöjä oikeantyyppisen valtiontuen myöntämisestä pk-yrityksille. Eurooppalaisille pienille ja keskisuurille yrityksille suunnattu valtiontuki vaikuttaa myönteisesti niiden kilpailukykyyn vain, jos sillä pyritään saamaan aikaa rakenteellisia parannuksia markkinaolosuhteissa nk. älykkäiden investointien avulla. Älykkäillä investoinneilla

¹ Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: ”Pienet ensin” – Eurooppalaisia pk-yrityksiä tukeva aloite (”Small Business Act”), KOM(2008) 394 lopullinen, 25.6.2008.

voidaan lisätä innovointi- ja tutkimustoimintaa, parantaa energiatehokkuutta ja koulutustoimintaa sekä tarjota laadukkaampia työpaikkoja. Jotta pk-yrityksille suunnatun valtiontuen määrää voitaisiin lisätä, komissio ilmoitti yksinkertaistamispaketista, jolla nopeutetaan valtiontukia koskevaa päätöksentekoa, ja tilapäisistä toimenpiteistä, joiden perusteella jäsenvaltiot voivat myöntää helpommin tietyntyyppisiä tukia pk-yrityksille.

Lisäksi pk-yritysten tukemiseksi voidaan käyttää kaikki mahdolliset keinot EU:n rahoitusohjelmista, kuten kilpailukyvyn ja innovoinnin ohjelmasta² ja tutkimuksen puiteohjelmasta³. Vastaavasti on mahdollista vahvistaa Lissabonin strategian sekä ilmastonmuutosta ja energiaa koskevan toimintaohjelman yhteisvaikutusta lisäämällä investointeja innovatiiviseen, vähän hiilidioksidipäästöjä aiheuttavaan teknologiaan ja energiatehokkuutta parantaviin toimenpiteisiin, joilla parannetaan Euroopan kilpailukykyä sekä helpotetaan energian toimitusvarmuuteen ja ilmastonmuutokseen liittyvien tavoitteiden saavuttamista.

1.2. Pk-yrityksille myönnettävä valtiontuki

Aluksi on syytä huomauttaa, että jäsenvaltiot voivat käyttää pk-yritysten tukemiseen monia eri välineitä, joita ei katsota valtiontueksi.

Yleiset tukitoimenpiteet, joita voivat olla työn verotuksen ja sosiaaliturvamaksujen yleinen vähentäminen, yleiskoulutukseen tehtävien investointien lisääminen, ohjaus- ja neuvontapalvelujen tarjoaminen, työttömien yleinen avustaminen ja koulutus sekä työläinsäädännön kehittäminen, eivät ole valtiontukea ja jäsenvaltiot voivat sen vuoksi toteuttaa ne välittömästi. Tietyt eurooppalaisia pk-yrityksiä koskevaan aloitteeseen sisältyvät toimenpiteet, kuten maksujen viivästymisen vähentäminen pk-yritysten kassavirran parantamiseksi tai komission ehdotus pienten yritysten vapauttamisesta kohtuuttomista velvoitteista, joista määrätään kirjanpitosäännöissä tai jotka liittyvät tilastotietojen antamiseen, eivät myöskään sisällä valtiontukea.

Pk-yrityksissä toteutettavien, perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdan mukaista valtiontukea sisältävien tukitoimenpiteiden on noudatettava valtiontukimenettelyä. Eräitä toimenpiteitä:

- ei katsota tietyin edellytyksin valtiontueksi (ks. vähäisiin tukimääriin sovellettava *de minimis* -sääntö tai takaukset);
- pidetään valtiontukena, mutta jäsenvaltiot voivat myöntää niitä suoraan ilmoittamatta niistä komissiolle (ks. yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisalaan kuuluvat toimenpiteet);
- pidetään yleensä yhteismarkkinoille soveltuvana valtiontukena, jos ne täyttävät niitä koskevissa komission suuntaviivoissa ja puitteissa määrätyt edellytykset (ks. riskipääomatuki, T&K&I-tuki, ympäristönsuojelutuki ja epäedullisessa asemassa olevien alueiden tuki). Näistä toimenpiteistä on ilmoitettava komissiolle ja ne voidaan toteuttaa vasta sen jälkeen, kun komissiolta on saatu lupa siihen.

² http://ec.europa.eu/cip/index_en.htm

³ http://ec.europa.eu/research/fp7/index_en.cfm?pg=understanding.

Komissio uudisti äskettäin valtioneukisääntöjä kannustaakseen jäsenvaltioita kohdentamaan investoinnit paremmin kasvua, työllisyyttä ja kilpailukykyä koskevan Lissabonin strategian mukaisiin tavoitteisiin. Painopiste on asetettu pk-yrityksiin, joille jäsenvaltioilla on nyt paremmat mahdollisuudet myöntää valtioneukia. **Pk-yritykset voivat saada kaikkia EU:n valtioneukisääntöjen nojalla sallittuja tukimuotoja, ja niille myönnettävän tuen intensiteettejä voidaan korottaa niiden tukitoimenpiteiden osalta, joita voidaan myöntää myös suurille yrityksille.** Ottaen huomioon, että pienet yritykset kärsivät keskisuuriin yrityksiin verrattuna suuremmista markkinoiden toimintapuutteista, näille kahdelle yritysryhmälle on määritetty erilaiset tuen perusintensiteetit ja erisuuruiset korotukset.

Valtioneukisääntöjä on lisäksi yksinkertaistettu ja virtaviivaistettu huomattavasti äskettäin annetussa **yleisessä ryhmäpoikkeusasetuksessa**⁴, ja jäsenvaltiot voivat nyt myöntää monenlaisia tukia ilman suurta hallinnollista rasitetta. Yleiseen ryhmäpoikkeusasetukseen sisältyvät tukitoimenpideryhmät on vapautettu ilmoitusvaatimuksesta. Tämä merkitsee, että jäsenvaltiot voivat myöntää näitä tukimuotoja välittömästi ja ilmoittaa siitä komissiolle vasta jälkikäteen. Jotta tukitoimenpiteet voidaan vapauttaa yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla ilmoitusvaatimuksesta, niiden on täytettävä tietyt edellytykset, joista säädetään asetuksessa. Yleistä ryhmäpoikkeusasetusta sovelletaan vain läpinäkyvään tukeen, ts. tukeen, jonka täsmällinen määrä voidaan laskea etukäteen.

Jäsenvaltiot voivat myöntää pk-yrityksille tukea eri muodoissa ja yhdistää eri tukitoimenpiteitä, kunhan ne noudattavat tuen kasautumista koskevia yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen säännöksiä. Yksi ja sama pk-yritys voi saada samaan aikaan tukea esimerkiksi koulutushankkeeseen (koulutustukea), koneen ostamiseen (investointitukea) ja osallistumiseen messuille ilman, että sen on käytävä läpi tavanomainen ilmoitusmenettely, sillä tuet koskevat eri toimintoja (toisin sanoen eri tukikelpoisia kustannuksia).

Tämän käsikirjan tarkoituksena on luoda lyhyt katsaus pk-yritysten mahdollisuuksiin saada yhteisön valtioneukisääntöjen mukaista tukea.

Keskeisien säädösten koko teksti on saatavilla kilpailun pääosaston verkkosivustolla osoitteessa (http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/legislation.html).

Pk-yritysten tuet on yhtenäistetty ja yksinkertaistettu kaikissa alakohtaisissa poikkeuksissa. Poikkeuksia sovelletaan pääasiassa seuraavilla aloilla myönnettävään valtioneukien: kalastus- ja vesiviljelyalat, maatalousala, kivihiihiala, laivanrakennusala, teräsala ja synteettikuituala. Lisätietoja alakohtaisista säännöistä on saatavilla kutakin alaa koskevissa säädösteksteissä.

Seuraavilla aloilla sovelletaan alakohtaisia valtioneukisääntöjä:

kalastus- ja vesiviljelyalat: http://ec.europa.eu/fisheries/legislation/state_aid_fi.htm⁵

maatalous: http://ec.europa.eu/agriculture/stateaid/leg/index_fi.htm⁶

⁴ Komission asetus (EY) N:o 800/2008, annettu 6 päivänä elokuuta 2008, tiettyjen tukimuotojen toteamisesta yhteismarkkinoille soveltuviksi perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan mukaisesti (yleinen ryhmäpoikkeusasetus), EUVL L 214, 9.8.2008, s. 3.

⁵ Ks. suuntaviivat kalastus- ja vesiviljelyalan valtioneukien tarkastelemista varten (EUVL C 84, 3.4.2008).

⁶ Ks. perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta maataloustuotteiden tuottamisen alalla toimiviin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin sekä asetuksen (EY) N:o 70/2001 muuttamisesta 15 päivänä joulukuuta 2006 annettu komission asetus (EY) N:o 1857/2006 (EUVL L 358, 16.12.2006).

energia- ja liikennealat: http://ec.europa.eu/dgs/energy_transport/state_aid/index_en.htm⁷

Maa- ja metsätalouden valtiontukea koskevat suuntaviivat vuosiksi 2007–2013 (EUVL C 319, 27.12.2006).

Perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta kansalliseen alueelliseen investointitukeen 24 päivänä lokakuuta 2006 annettu komission asetus (EY) N:o 1628/2006 (EUVL L 302, 1.11.2006).

Yhteisön suuntaviivat valtiontuesta EY:n perustamissopimuksen liitteessä I lueteltujen ja tiettyjen liitteeseen I kuulumattomien tuotteiden mainontaan (EYVL C 252, 12.9.2001)

TSE-testien, kuolleiden eläinten ja teurasjätteiden vuoksi myönnettäviä valtiontukia koskevat yhteisön suuntaviivat (EYVL C 324, 24.12.2002)

⁷ Ks. komission tiedonanto C(2005) 312 – Yhteisön suuntaviivat lentoasemien rahoittamisesta ja alueellisilta lentoasemilta liikennöivien lentoyhtiöiden toiminnan aloittamista koskevasta valtiontuesta (EUVL C 312, 9.12.2005, s. 1).

Komission tiedonanto C(2004) 43 - Yhteisön suuntaviivat meriliikenteen valtiontuelle (EUVL C 13, 17.1.2004, s. 3–12).

Rautatieyrityksille myönnettäviä valtiontukia koskevat yhteisön suuntaviivat (EUVL C 184, 22.7.2008, s. 13).

1.3. Määritelmät

1.3.1. Mikä on pk-yritys?

Valtiontukialalla käytettävä pk-yritysten määritelmä on sama kuin komission käyttämä yleinen pk-yritysten määritelmä, joka esitetään pk-yritysten määritelmästä annetussa komission suosituksessa⁸. Kyseinen määritelmä esitetään myös yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen liitteessä I ja tämän käsikirjan liitteessä II.

■ **Keskisuuri yritys** on yritys, joka täyttää kaikki seuraavat kriteerit:

- sen palveluksessa on alle 250 työntekijää ja
- sen vuosiliikevaihto on enintään 50 miljoonaa euroa ja/tai taseen loppusumma enintään 43 miljoonaa euroa.

■ **Pieni yritys** on yritys, joka täyttää kaikki seuraavat kriteerit:

- sen palveluksessa on alle 50 työntekijää ja
- sen vuosiliikevaihto ja/tai taseen loppusumma on enintään 10 miljoonaa euroa.

■ **Mikroyritys** on yritys, joka täyttää kaikki seuraavat kriteerit:

- sen palveluksessa on alle 10 työntekijää ja
- sen vuosiliikevaihto ja/tai taseen loppusumma on enintään 2 miljoonaa euroa.

Näitä kriteerejä on sovellettava koko yritykseen (myös muissa jäsenvaltioissa ja EU:n ulkopuolella sijaitseviin tytäryrityksiin). Asetuksessa määritellään *riippumaton* yritys, *omistusyhteyksyritys* ja *sidosyritys* kyseisen pk-yrityksen todellisen taloudellisen tilanteen arvioimiseksi.

1.3.2. Valtiontukeen liittyvät käsitteet

- ”Tuella” tarkoitetaan toimenpiteitä, jotka täyttävät kaikki perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa määrätyt perusteet.
- ”Tukiohjelmalla” tarkoitetaan säädöstä, jonka perusteella yksittäisiä tukia voidaan muita täytäntöönpanotoimenpiteitä vaatimatta myöntää yrityksille, jotka määritellään säädöksessä yleisesti ja käsitteellisesti, sekä säädöstä, jonka perusteella tiettyyn hankkeeseen liittymätöntä tukea voidaan myöntää yhdelle tai useammalle yritykselle toistaiseksi ja/tai rajoittamaton määrä.
- ”Tuki-intensiteetillä” tarkoitetaan tuen määrää ilmaistuna prosentteina tukikelpoisista kustannuksista.
- ”Tukialueilla” tarkoitetaan aluetukeen oikeutettuja alueita, sellaisina kuin ne ovat määritettyinä kyseiselle jäsenvaltiolle hyväksytyssä aluetukikartassa vuosiksi 2007–2013.

⁸ Mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä 6 päivänä toukokuuta 2003 annettu komission suositus K(2003) 1422 lopullinen (EUVL L 124, 20.5.2003).

2. PK-YRITYSTEN TALOUDELLINEN TUKI

2.1. Määrältään vähäiset tuet ("*de minimis*" -sääntö)

Vähämerkityksistä tukea koskevalla asetuksella, nk. *de minimis* -asetuksella, jäsenvaltioille annetaan mahdollisuus myöntää vähäisiä avustusmääriä yrityksille ja erityisesti pk-yrityksille erittäin nopeasti, **ilmoittamatta tuesta komissiolle ja ilman hallintomenettelyitä**. Sääntö perustuu oletukseen, että määrältään vähäisillä avustuksilla ei useimmissa tapauksissa ole vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan eikä kilpailuun. Tämän vuoksi ne eivät ole perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

De minimis -asetuksessa säädetään, että tukitoimenpiteet, joiden määrä on **enintään 200 000 euroa yritystä kohden minkä tahansa kolmen verovuoden** aikana, eivät ole perustamissopimuksessa tarkoitettua valtiontukea. Tämä tarkoittaa, että jäsenvaltiot voivat myöntää näitä tukimääriä ilman menettelyistä aiheutuvaa rasitusta.

Valtiontakauksen, jonka määrä on 1,5 miljoonaa euroa, voidaan katsoa sisältävän enintään 200 000 euron tukimäärän.

Tilapäisissä yhteisön puitteissa valtiontukitoimenpiteille rahoituksen saatavuuden turvaamiseksi tämänhetkisessä finanssi- ja talouskriisissä (ks. tämän käsikirjan luku 4) määrätään, että jäsenvaltiot voivat myöntää 31. joulukuuta 2010 saakka tietyin edellytyksin tukea kertakorvauksena enintään 500 000 euroa yritystä kohden. Kyseinen tilapäisten puitteiden mukaan hyväksyttävä tuki on perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea, kun taas *de minimis* -asetuksen mukaan hyväksyttävä 200 000 euron *de minimis* -tuki ei ole 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tukea.

Edellytykset:

- *De minimis* -säännön kattaman tuen enimmäismäärä on 200 000 euroa (avustusekvivalentti) millä tahansa kolmen verovuoden jaksolla.
- Enimmäismäärää sovelletaan kaikkiin *de minimis* -tuiksi katsottaviin julkisiin tukiin. Se ei vaikuta tuensaajan mahdollisuuksiin saada muuta valtiontukea komission hyväksymien ohjelmien puitteissa, kunhan jäljempänä kuvailtua tuen kasautumista koskevaa sääntöä noudatetaan.
- Enimmäismäärää sovelletaan kaikenlaiseen tukeen riippumatta tuen muodosta tai sen tavoitteesta. Ainoa *de minimis* -säännön ulkopuolelle jäävä tukimuoto on vientituki.
- Asetusta sovelletaan vain "läpinäkyviin" tukimuotoihin. Tällä tarkoitetaan tukea, jolle on mahdollista määrittää ennakkoon bruttoavustusekvivalentti ilman riskiarviointia.

Asetusta sovelletaan yrityksille myönnettävään tukeen kaikilla aloilla, **lukuun ottamatta** seuraavia:

- **kalastuksen ja vesiviljelyn aloilla** toimiville yrityksille myönnettävä tuki⁹
- **maataloustuotteiden alkutuotannon alalla** toimiville yrityksille myönnettävä tuki¹⁰
- **maataloustuotteiden jalostuksen ja markkinoille saattamisen alalla** toimiville yrityksille myönnettävä tuki (tietyissä tapauksissa)
- tuki **kolmansiin maihin tai jäsenvaltioihin suuntautuvaan vientiin liittyvään toimintaan**
- tuki, **jolla suositetaan kotimaisia tuotteita tuontituotteiden kustannuksella**
- **kivihiiialalla** toimiville yrityksille myönnettävä tuki
- tuki **maanteiden tavarakuljetuksiin tarkoitettujen ajoneuvojen hankintaan** yrityksille, jotka suorittavat maanteiden tavarakuljetuksia toisten lukuun
- **vaikeuksissa oleville yrityksille** myönnettävä tuki.

Mitä läpinäkyvä tuki on?

Tuki on läpinäkyvää, kun sille on mahdollistaa määrittää ennakkoon tarkka bruttoavustusekvivalentti ilman riskinarviointia.

Esimerkkejä:

- **Lainoista koostuvaa tukea** pidetään läpinäkyvänä *de minimis* -tukena ainoastaan, kun bruttoavustusekvivalentti on laskettu tuen myöntämishetkellä voimassa olevan markkinakoron perusteella.
- **Pääomapanoksista koostuva tuki** voidaan katsoa läpinäkyväksi *de minimis* -tueksi ainoastaan, jos julkisyhteisön panoksen kokonaismäärä on enintään *de minimis* -tuen enimmäismäärä.
- **Riskipääomatoimenpiteistä koostuva tuki** voidaan katsoa läpinäkyväksi *de minimis* -tueksi ainoastaan, jos kyseisessä riskipääomajärjestelyssä annetaan pääomaa kullekin kohteena olevalle yritykselle enintään *de minimis* -tuen enimmäismäärä.
- **Takausohjelman osana myönnettävät yksittäiset tuet** yrityksille, jotka eivät ole vaikeuksissa olevia yrityksiä, katsotaan läpinäkyväksi *de minimis* -tueksi, kun ohjelmaan kuuluvan lainan taattu osuus on enintään 1 500 000 euroa yritystä kohden.
- **Takausohjelman osana myönnettävät yksittäiset tuet maanteiden tavarakuljetusten alalla toimiville yrityksille, jotka eivät ole vaikeuksissa olevia yrityksiä**, katsotaan läpinäkyväksi *de minimis* -tueksi, kun järjestelyyn kuuluvan lainan taattu osuus on enintään 750 000 euroa yritystä kohden.

Lisätietoja:

- *Perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen 15 päivänä*

⁹ Kalastusalaan koskeva *de minimis* -asetus on komission asetus (EY) N:o 875/2007: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:193:0006:0012:FI:PDF>.

¹⁰ Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen maataloustuotteiden tuotannon alalla 20 päivänä joulukuuta 2007 annettu komission asetus (EY) N:o 1535/2007 (EUVL L 337, 21.12.2007): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:325:0004:0009:FI:PDF>.

joulukuuta 2006 annettu komission asetus (EY) N:o 1998/2006 (EUVL L 379, 28.12.2006, s. 5):
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:379:0005:0010:FI:PDF>.

2.2. Valtiontakaukset

Valtiontakaukset ovat tärkeä väline yritysten kehittämisessä ja rahoituksen saannin helpottamisessa. Ne ovat erityisen tärkeitä pk-yrityksille.

Takauksina myönnettävistä valtiontuista vuonna 2008 annetun komission **tiedonannon** päätarkoituksena on määrittää **edellytykset, joiden täyttyessä valtiontakauksia ei katsota valtiontueksi** perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan mukaisesti. Tiedonannossa esitetään selkeät ja läpinäkyvät laskentamenetelmät takauksiin sisältyvän valtiontuen määrittämiseksi. Tiedonantoa sovelletaan **kaikki takauksiin, joihin liittyy riskin siirtoa**. Yleisimmässä muodossaan takaukset liittyvät lainaan tai muuhun rahoitussitoumukseen, josta lainanottaja sopii lainanantajan kanssa. Takaukset voidaan myöntää yksittäisinä tai takausjärjestelmän puitteissa. Muitakin takausmuotoja voi kuitenkin esiintyä, ja myös ne kuuluvat tiedonannon piiriin.

Pk-yrityksiin sovelletaan yksinkertaistettuja sääntöjä. Näin pyritään ratkaisemaan erityisongelmat, joita ne kohtaavat rahoituksen saannissa. Jäsenvaltioilla on käytettävissään kaksi yksinkertaista tapaa arvioida pk-yritykselle myönnettävään takaukseen sisältyvä tukiosuus:

- **Mahdollisuus käyttää ennalta määritettyjä safe harbour -maksuja**, jotka perustuvat luottoluokitukseen, joiden katsotaan olevan markkinaehtoisia ja joiden ei katsota sisältävän valtiontukea. Niitä voidaan käyttää myös viitearvona laskettaessa alhaisempiin takausmaksuihin sisältyviä avustusekvivalenteja.
- Vastaperustettuihin yrityksiin **sovelletaan 3,8 prosentin vuosimaksua**, vaikka niillä ei olisi luokitusta.
- **Takausjärjestelmien tapauksessa** koko järjestelmään voidaan soveltaa kiinteää maksua, kun taattava määrä on **alle 2,5 miljoonaa euroa yritystä kohden**. Tämä mahdollistaa riskien kokoamisen, josta on hyötyä pk-yrityksille myönnettävien pienten takaussummien tapauksessa.

Edellytykset:

a) Yksittäiset takaukset:

- Lainanottaja ei ole taloudellisissa vaikeuksissa.¹¹
- Takaus liittyy tiettyyn rahoitustoimeen, sille on asetettu kiinteä enimmäismäärä ja sen voimassaoloaika on rajoitettu.
- Takaus kattaa enintään 80 prosenttia lainasaamisen (tai muun rahoitussitoumuksen) määrästä.
- Lainan lyhennykset ja takaussumman pieneneminen sekä tappioiden jakautuminen ovat oikeassa suhteessa toisiinsa.
- Takauksesta maksetaan markkinaperusteinen hinta.
- Mahdollisuus käyttää ennakoon määriteltäviä safe harbour -maksuja (jotka perustuvat pk-yrityksen luottoluokitukseen).

¹¹ Sellaisina kuin vaikeuksissa oleva yritys on määritelty valtiontuesta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi annetuissa yhteisön suuntaviivoissa (EUVL C 244, 1.10.2004, s. 2). Ks. myös tämän käsikirjan luku 3.9.

b) Takausjärjestelmät:

- Vaikeuksissa olevat yritykset olisi suljettava järjestelmän ulkopuolelle.¹²
- Takaukset liittyvät tiettyyn rahoitustoimeen, niille on asetettu kiinteä enimmäismäärä ja niiden voimassaoloaika on rajoitettu.
- Takaukset kattavat enintään 80 prosenttia lainasaamisen (tai muun rahoitussitoumuksen) määrästä.
- Takausmaksuja tarkistetaan vähintään kerran vuodessa.
- Takausmaksujen on katettava tavanomaiset riskit, järjestelmän hallintokulut ja riittävästä pääomasta vuosittain maksettava korvaus.
- Avoimuuden takaamiseksi järjestelmän on sisällettävä ehdot, joilla tulevia takauksia myönnetään (esim. hyväksyttävät yritykset).
- Mahdollisuus käyttää safe harbour -maksuja tai mahdollisuus käyttää kiinteää takausmaksua (jolloin lainan ottavasta pk-yrityksestä ei tarvitse suorittaa erillistä luokitusta) liittyvät vain takauksiin, joiden taattava määrä on enintään 2,5 miljoonaa euroa yritystä kohden tietyn järjestelmän puitteissa (tämä mahdollistaa riskien kokoamisen, kun on kyse pk-yrityksille myönnettävistä takauksista, joilla katetaan pieniä lainasummia).

Lisätietoja:

Komission tiedonanto EY:n perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta valtiontukiin takauksina (EUVL C 155, 20.6.2008, s. 10–22, ja sivua 15 koskeva oikaisu, EUVL C 244, 25.9.2008, s. 32):

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:155:0010:0022:FI:PDF>.

¹² Sellaisina kuin vaikeuksissa oleva yritys on määritelty valtiontuesta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi annetuissa yhteisön suuntaviivoissa (EUVL C 244, 1.10.2004, s. 2). Ks. myös tämän käsikirjan luku 3.9.

2.3. Riskipääomatuki

Riskipääoma on merkittävä väline pk-yritysten rahoittamisessa. **Uusia riskipääomaa koskevia suuntaviivoja** alettiin soveltaa elokuussa 2006.

Tuki riskipääomatoimenpiteiden muodossa lisättiin **yleisellä ryhmäpoikkeusasetuksella** ilmoitusvaatimuksesta vapautettuihin tukimuotoihin.

Komissio asetti safe harbour -sijoituserille uuden **1,5 miljoonan euron enimmäismäärän kutakin kohteena olevaa pk-yritystä kohden**. Komissio hyväksyy tämän määrän rajoissa periaatteessa sen, ettei riskipääomamarkkinoilta saada vaihtoehtoista rahoitusta (ts. markkinoiden toiminta on puutteellista).

Tarkoituksena on **edistää pääomasijoitusrahastojen perustamista ja lisätä sijoituksia nopeasti kasvaviin pk-yrityksiin**. Tämä on erityisen tärkeää taloudellisessa tilanteessa, joka lisää riskin välttämistä Euroopan rahoitusallalla.

Riskipääomatukea on mahdollista myöntää **kaikilla talouden aloilla, lukuun ottamatta** yrityksiä, jotka:

- ovat vaikeuksissa valtiontuesta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi annetuissa suuntaviivoissa tarkoitetulla tavalla
- toimivat laivanrakennuksen, kivihiihi- tai terästeollisuuden aloilla.

Käsitteet:

Safe harbour -sijoituserille asetettu enimmäismäärä: Riskipääomatoimenpiteellä kullekin kohteena olevalle pk-yritykselle myönnetään joko kokonaan tai osittain valtion varoista tulevaa rahoitusta erinä, jotka ovat 12 kuukauden aikana enintään 1,5 miljoonaa euroa yritystä kohden.

Riskipääoma: Riskipääomalla tarkoitetaan oman pääoman ehtoista tai oman pääoman luonteista rahoitusta yrityksille niiden kasvun varhaisvaiheissa (siemenvaihe, käynnistysvaihe ja laajentamisvaihe); riskipääoma kattaa bisnesenkeleiden tarjoamat yksityiset sijoitukset, pääomasijoitukset sekä pk-yrityksiin ja nopean kasvun yrityksiin erikoistuneet vaihtoehtoiset osakemarkkinat.

Edellytykset

Suuntaviivojen mukaan joistakin jäljempänä luetelluista edellytyksistä on mahdollista poiketa. Tällöin tuesta laaditaan yksityiskohtainen arviointi, jossa sen myönteisiä ja kielteisiä vaikutuksia verrataan toisiinsa.

Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisesti kaikki seuraavat edellytykset on täytettävä:

- Tuen enimmäismäärä on **1,5 miljoonaa euroa kohdeyritystä kohden kullakin 12 kuukauden jaksolla**.
- Tukialueilla sijaitsevien pk-yritysten ja tukialueiden ulkopuolella sijaitsevien pienten yritysten osalta riskipääomatoimenpide on rajattava **siemenvaiheessa ja**

käynnistysvaiheessa tarvittavan pääoman ja/tai laajentamiseen tarvittavan pääoman tarjoamiseen.

- **Tukialueiden ulkopuolella sijaitsevien keskisuurten yritysten osalta riskipääomatoimenpide on rajattava siemenvaiheessa ja/tai käynnistysvaiheessa tarvittavan pääoman tarjoamiseen, eikä se voi koskea laajentamiseen tarvittavaa pääomaa.**
- **Sijoitusrahaston on tarjottava vähintään 70 prosenttia toimenpiteen kohteena oleviin pk-yrityksiin sijoittamistaan kokonaismäärärahoista oman pääoman ehtoisena tai luonteisena rahoituksena.**
- **Sijoitusrahastojen rahoituksesta vähintään 50 prosenttia on oltava peräisin yksityisiltä sijoittajilta.**
- **Sellaisten sijoitusrahastojen tapauksessa, joiden kohdeyritykset ovat yksinomaan tukialueilla sijaitsevia pk-yrityksiä, vähintään 30 prosenttia rahoituksesta on oltava peräisin yksityisiltä sijoittajilta.**
- **Sijoitusrahaston on tavoiteltava voittoa ja sitä on hoidettava liiketaloudellisin perustein.**

Mahdolliset tukimuodot suuntaviivojen mukaan

- **Voidaan muodostaa sijoitusrahastoja (pääomasijoitusrahastoja),** joissa valtio on osuudenomistajana, sijoittajana tai jäsenenä. Valtio voi olla mukana muita sijoittajia epäedullisemmin ehdoin.
- **Riskipääomasijoittajille tai riskipääomarahastoille** voidaan myöntää **takauksia**, joilla katetaan osa sijoitustappioista. Lisäksi sijoittajille tai rahastoille voidaan myöntää riskipääomasijoituksiin lainojen takauksia, kunhan julkinen tappiontakaus ei ole enempää kuin 50 prosenttia takauksen saaneen sijoituksen nimellisarvosta.
- **Riskipääomasijoittajille tai pääomasijoitusrahastoille** voidaan tarjota lisäpääomaa sijoituksia varten **muilla rahoitusvälineillä.**
- **Sijoitusrahastoille ja/tai niiden hoitajille** voidaan myöntää **verokannustimia** riskipääomasijoitusten tekemiseen.

Mahdolliset tukimuodot yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla

- **Voidaan muodostaa sijoitusrahastoja (riskipääomarahastoja),** joissa valtio on osakkaana, sijoittajana tai jäsenenä. Valtio voi olla mukana muita sijoittajia epäedullisemmin ehdoin.

Lisätietoja:

- *Yhteisön suuntaviivat valtiontuesta pieniin ja keskisuuriin yrityksiin tehtävien riskipääomasijoitusten edistämiseksi (EUVL C 194, 18.8.2006, s. 2):*

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:194:0002:0021:FI:PDF>

- *Tiettyjen tukimuotojen toteamisesta yhteismarkkinoille soveltuviksi perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan mukaisesti 6 päivänä elokuuta 2008 annettu komission asetus (EY) N:o 800/2008 (yleinen ryhmäpoikkeusasetus), (EUVL L 214, 9.8.2008, s. 3–47):*

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/block.cfm

3. TUKITOIMENPITEET PK-YRITYSTEN KASVUN JA KEHITYKSEN EDISTÄMISEKSI

3.1. Tutkimus- ja kehitystyöhön sekä innovaatiotoimintaan myönnettävä tuki

Komissio antoi vuonna 2006 yhteisön puitteet tutkimus- ja kehitystyöhön sekä innovaatiotoimintaan (T&K&I) myönnettävälle valtiontuelle ja vuonna 2008 yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen, joka kattaa myös monia T&K&I-ryhmiä. Sekä puitteet että yleinen ryhmäpoikkeusasetus sisältävät innovaatiota koskevia uusia säännöksiä, jotka on **tarkoitettu erityisesti pk-yrityksille** ja joilla pyritään kohdentamaan tuki selkeämmin työpaikkojen ja kasvun luomiseen Lissabonin toimintasuunnitelman mukaisesti.

Mahdolliset tukitoimenpiteet puitteiden mukaan

- **Tutkimus- ja kehityshankkeisiin myönnettävä tuki:** Tämä ryhmä kattaa tuet:
 - perustutkimukseen: enintään 100 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista
 - teolliseen tutkimukseen: pienten yritysten osalta enintään 80 prosenttia ja keskisuurten yritysten osalta enintään 75 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista
 - kokeelliseen kehittämiseen: pienten yritysten osalta enintään 60 prosenttia ja keskisuurten yritysten osalta enintään 50 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista.
- **Teknisiin toteutettavuustutkimuksiin myönnettävä tuki:** Tukea voidaan myöntää teknisiin toteutettavuustutkimuksiin, joilla valmistellaan teollista tutkimusta tai kokeellista kehittämistä. Pk-yritysten osalta tuen osuus voi olla 75 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista teollista tutkimusta edeltäviin tutkimuksiin ja 50 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista kokeellista kehittämistä edeltäviin tutkimuksiin.
- **Teollisoikeuksien kustannusten kattamiseen myönnettävä tuki:** Tällä tuella voidaan kattaa patenttien ja muiden teollisoikeuksien hankkimiseen ja voimaansaattamiseen liittyviä kustannuksia.
- **Tuki korkeasti koulutetun henkilöstön lainaamiseen:** Henkilöstö on palkattava tuensaajayrityksessä uuteen tehtävään. Palkattavien henkilöiden on täytynyt olla vähintään kaksi vuotta heidät tilapäisesti siirtävän tutkimusorganisaation tai suuren yrityksen palveluksessa.
Tuki-intensiteetti on enintään 50 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista enintään kolmen vuoden ajan kutakin yritystä ja lainattua henkilöä kohden.
- **Maatalous- ja kalastusaloja koskevaan tutkimus- ja kehitystyöhön myönnettävä tuki:** Tuki on myönnettävä suoraan tutkimusorganisaatiolle eikä siihen saa liittyä välitöntä tutkimustoiminnan ulkopuolista tukea maataloustuotteita tuottavalle, jalostavalle tai markkinoivalle yritykselle eikä hintatukea kyseisten tuotteiden tuottajille. Tuki-intensiteetti on enintään 100 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista. Tuen myöntämisen ehtona on aina tiettyjen erityisedellytysten täyttyminen.

- **Nuorille innovatiivisille yrityksille myönnettävä tuki:** Tuensaajien on oltava pieniä yrityksiä, jotka ovat olleet toiminnassa alle kuusi vuotta tuen myöntämisaikana.
Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisesti tuensaajan innovatiivisuus osoitetaan tutkimus-

ja kehityskustannusten perusteella. Niiden on oltava vähintään 15 prosenttia tuensaajan toiminnan kokonaiskuluista vähintään yhtenä vuonna tuen myöntämistä edeltävistä kolmesta vuodesta tai, jos on kyse käynnistysvaiheessa olevasta yrityksestä, jolla ei vielä ole taloudellista historiaa, kuluvan tilikauden tilinpäätöksessä, jonka ulkopuolinen tilintarkastaja on vahvistanut.

Tuensaaja voi saada T&K&I-tuen ja riskipääomatuen lisäksi muuta valtiontukea vasta kolme vuotta sen jälkeen, kun sille myönnettiin nuoren innovatiivisen yrityksen tukea.

Tuen määrä on enintään miljoona euroa. Tuen määrä voi kuitenkin olla enintään 1,5 miljoonaa euroa alueilla, joille voidaan myöntää perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan a alakohdassa säädetty poikkeus, ja 1,25 miljoonaa euroa alueilla, joille voidaan myöntää perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan c alakohdassa säädetty poikkeus.

➤ **Tuki innovaatiotoiminnan neuvontapalveluihin ja innovaatiotoimintaa tukeviin palveluihin:**

Tuen määrä on enintään 200 000 euroa tuensaajaa kohden kullakin kolmen vuoden jaksolla. Jos palveluntarjoajalla on kansallinen tai eurooppalainen sertifiointi, tuki voi kattaa 100 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista. Muussa tapauksessa tuen enimmäismäärä on 75 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista.

➤ **Tuki palvelualan prosesseihin ja organisointiin liittyvään innovaatiotoimintaan:**

Prosesseihin tai organisointiin liittyvän innovaation on oltava uusi tai merkittävästi parempi verrattuna kyseisen alan tämänhetkiseen huipputasoon yhteisössä. Lisäksi siihen on liityttävä selvä riski. Organisointia koskevan innovaatiotoiminnan on liityttävä aina tieto- ja viestintätekniikan käyttöön organisoinnin muuttamiseksi.

Keskisuurten yritysten tuen enimmäisintensiteetti on 25 prosenttia ja pienten yritysten 35 prosenttia.

➤ **Tuki innovaatioklustereille:**

- **Investointitukea** voidaan myöntää innovaatioklustereiden perustamiseen, laajentamiseen ja toiminnan edistämiseen ainoastaan sille oikeushenkilölle, joka harjoittaa klusterin toimintaa.

Keskisuurten yritysten tuen enimmäisintensiteetti on 25 prosenttia ja pienten yritysten 35 prosenttia. Tukialueilla sijaitseviin klustereihin sovelletaan korkeampia tuki-intensiteettejä.

- **Toimintatukea klusterin toiminnan edistämiseen** voidaan myöntää oikeushenkilölle, joka harjoittaa innovaatioklusterin toimintaa.

Mahdolliset tukitoimenpiteet yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla

Yleinen ryhmäpoikkeusasetus kattaa KAIKKI puitteiden mukaiset T&K&I-tuen ryhmät, jotka on sen vuoksi vapautettu ilmoitusmenettelystä, lukuun ottamatta seuraavia:

1. Tuki palvelualan prosesseihin ja organisointiin liittyvään innovaatiotoimintaan

2. Tuki innovaatioklustereille

3. Suuret yksittäiset tukimäärät: T&K&I-tukiryhmät kuuluvat yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisalaan, kun seuraavia ilmoittamista koskevia kynnyksarvoja (yritystä kohden tai hanketta/tutkimusta kohden) ei ylitetä:

- jos hanke on ensisijaisesti perustutkimusta: 20 miljoonaa euroa*
- jos hanke on ensisijaisesti teollista tutkimusta: 10 miljoonaa euroa*
- kaikki muut hankkeet: 7,5 miljoonaa euroa*
- teollisoikeuksien kustannusten kattamiseen myönnettävä tuki: 5 miljoonaa euroa.

*Kynnysarvot ovat kaksinkertaiset, kun on kyse Eureka-hankkeista.

Lisätietoja:

- *Yhteisön puitteet tutkimus- ja kehitystyöhön sekä innovaatiotoimintaan myönnettävälle valtiontuelle (EUVL C 323, 30.12.2006, s. 1):*

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:323:0001:0026:FI:PDF>

- *Tiettyjen tukimuotojen toteamisesta yhteismarkkinoille soveltuviksi perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan mukaisesti 6 päivänä elokuuta 2008 annettu komission asetus (EY) N:o 800/2008 (yleinen ryhmäpoikkeusasetus), (EUVL L 214, 9.8.2008, s. 3–47):*

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/block.cfm.

3.2. Ympäristönsuojelutuki

Uudet **suuntaviivat valtiontuesta ympäristönsuojelulle** annettiin vuoden 2008 alussa osana ilmastopakettia. Suuntaviivojen mukaan jäsenvaltiot voivat myöntää tukea pk-yrityksille ja suurille yrityksille ympäristöystävällisiin hankkeisiin.

Yleiseen ryhmäpoikkeusasetukseen sisällytettiin äskettäin useita ympäristönsuojelua edistäviä tukimuotoja, jotta jäsenvaltiot voivat myöntää kyseisiä tukia helposti ja välittömästi ilmoittamatta niistä komissiolle. Tuesta ei tarvitse ilmoittaa, jos sen määrä on enintään 7,5 miljoonaa euroa yritystä ja investointihanketta kohden ja jos yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaiset edellytykset täyttyvät.

Investointituen tapauksessa tukikelpoisia kustannuksia ovat ylimääräiset investointikustannukset, joita yhteisön normeissa vaadittua ympäristönsuojelun tasoa korkeamman ympäristönsuojelun tason saavuttaminen tai yhteisön normin puuttuessa ympäristönsuojelun tason parantaminen edellyttää. Mahdolliset toiminnan tuotot tai kustannukset tietyn jakson ajalta on vähennettävä tukikelpoisista kustannuksista.

Mahdolliset tukitoimenpiteet suuntaviivojen mukaan

- **Investointituki yrityksille yhteisön normit ylittäviin toimiin tai ympäristönsuojelun tason parantamiseen yhteisön normien puuttuessa:** Tukea ympäristöystävällisten investointien edistämiseen voidaan myöntää pienille yrityksille enintään 70 prosenttia ja keskisuurille yrityksille enintään 60 prosenttia. Ekoinnovointitoimenpiteiden tuki-intensiteettiä voidaan korottaa 10 prosenttiyksikköä. Kun tuki myönnetään tarjouskilpailumenettelyssä, tuki-intensiteetti voi olla jopa 100 prosenttia ylimääräisistä investointikustannuksista. Tukea voidaan myöntää myös uusien ympäristöystävällisten kuljetusajoneuvojen hankintaan.
- **Tuki ennakoivaan mukautumiseen yhteisön normeihin:**
Kyse on tuesta, jota myönnetään sellaisten uusien ympäristönsuojelutasoa parantavien yhteisön normien noudattamiseen, jotka eivät ole vielä tulleet voimaan. Pk-yrityksiin sovelletaan seuraavia tuki-intensiteettejä: Kun investointi toteutetaan ja saatetaan päätökseen:
 - yli kolme vuotta ennen normin voimaantulopäivää: 25 prosenttia, kun on kyse pienistä yrityksistä, ja 20 prosenttia, kun on kyse keskisuurista yrityksistä;
 - 1–3 vuotta ennen normin voimaantulopäivää: 20 prosenttia, kun on kyse pienistä yrityksistä, ja 15 prosenttia, kun on kyse keskisuurista yrityksistä.
- **Tuki energiansäästötoimenpiteisiin:**
 - **Investointitukea** on mahdollista myöntää enintään 80 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista, kun on kyse pienistä yrityksistä, ja enintään 70 prosenttia, kun on kyse keskisuurista yrityksistä. Kun tuki myönnetään tarjouskilpailumenettelyssä, tuki-intensiteetti voi olla jopa 100 prosenttia ylimääräisistä investointikustannuksista.
 - **Toimintatuen** kesto rajataan viiteen vuoteen.
- **Tuki uusiutuvien energialähteiden käytön edistämiseen:**
 - **Investointituen** enimmäisintensiteetti voi olla 80 prosenttia, kun on kyse pienistä yrityksistä, ja 70 prosenttia, kun on kyse keskisuurista yrityksistä. Kun tuki myönnetään tarjouskilpailumenettelyssä, tuki-intensiteetti voi olla jopa 100 prosenttia.

- **Toimintatuki:** Jäsenvaltiot voivat kattaa kaikki perinteiseen energiantuotantoon verrattuna ylimääräiset kustannukset. Toimintatukea voidaan myöntää eri tavoilla.

- **Tuki tehokkaaseen yhteistuotantoon:** Jäsenvaltiot voivat myöntää tukea, jonka avulla yritykset voivat säästää energiaa ja jolla edistetään yhteistuotantoa. Tuki-intensiteetti on enintään 80 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista, kun on kyse pienistä yrityksistä, ja voi olla jopa 100 prosenttia ylimääräisistä kustannuksista, jos tuki myönnetään tarjouskilpailumenettelyssä.
- **Investointituki energiaa tehokkaasti hyödyntävään kaukolämmitykseen:** Tuki-intensiteetti on enintään 70 prosenttia, kun on kyse pienistä yrityksistä, ja enintään 60 prosenttia, kun on kyse keskisuurista yrityksistä. Se voi olla jopa 100 prosenttia, jos tuki myönnetään tarjouskilpailumenettelyssä.
- **Tuki ympäristötutkimuksiin:** Kun myönnetään tukea yrityksille tutkimuksiin, jotka liittyvät suoraan investointeihin, joiden tarkoituksena on yhteisön ympäristönormien ylittäminen, energiansäästö tai uusiutuvan energian tuottaminen, tuki-intensiteetti voi olla enintään 70 prosenttia tutkimuksesta aiheutuvista kustannuksista, kun kyse on pienistä yrityksistä, ja 60 prosenttia, kun on kyse keskisuurista yrityksistä.

- **Tuki jätehuoltoon:** Kyse on tuesta, jota myönnetään muiden yritysten tuottamaan jätteeseen kohdistuvaan jätehuoltoon, mukaan lukien uudelleenkäyttö, kierrätys ja hyödyntäminen. Tuki-intensiteetti on enintään 70 prosenttia, kun on kyse pienistä yrityksistä, ja 60 prosenttia, kun on kyse keskisuurista yrityksistä.
- **Tuki saastuneiden alueiden kunnostamiseen:** Tätä tukimuotoa voidaan myöntää vain silloin, kun saastumisen aiheuttajaa ei voida osoittaa eikä velvoittaa vastaamaan kunnostuskustannuksista. Tuki-intensiteetti voi olla 100 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista.
- **Tuki yritysten uudelleensijoittamiseen:** Kyse on tuesta ympäristönsuojeluun liittyvistä syistä tapahtuvaan yritysten uudelleensijoittamiseen. Sijaintipaikan muutoksen on perustuttava ympäristönsuojeluun tai ennaltaehkäisemiseen liittyviin syihin ja siitä on määrättävä toimivaltaisen hallinto- tai oikeusviranomaisen päätöksellä tai siitä on sovittava yrityksen ja toimivaltaisen viranomaisen välillä. Tuensaajayrityksen on noudatettava tiukimpia uudella sijaintipaikallaan sovellettavia ympäristönormeja. Tuensaaja voi olla kaupunkialueelle tai erityisten suojelutoimien alueelle sijoittautunut yritys tai Seveso II -direktiivin soveltamisalaan kuuluva tuotantolaitos tai laitos. Tuki-intensiteetti voi olla enintään 70 prosenttia, kun on kyse pienistä yrityksistä, ja 60 prosenttia, kun on kyse keskisuurista yrityksistä.
- **Päästökauppajärjestelmiin kuuluva tuki:** Suuntaviivoissa määritetään erityisedellytykset, jotka on täytettävä, ja myös tapa, jolla arvioidaan päästökauppajärjestelmiin sisältyvän valtiontuen välttämättömyyttä ja oikeasuhteisuutta.
- **Ympäristöverojen alennuksena tai ympäristöveroista vapautuksena myönnettävä tuki:** Tuki hyväksytään, jos se vaikuttaa ainakin välillisesti ympäristönsuojelun tason parantumiseen ja jos veronalennukset ja verovapautukset eivät haittaa veron yleisen tavoitteen saavuttamista. Yhdenmukaistetuista ympäristöveroista myönnettävien veronalennusten ja verovapautusten muodossa myönnettävää valtiontukea voidaan myöntää

10 vuoden ajan, jos tuensaajat maksavat yhteisön vähimmäisveron. Muussa tapauksessa veronalennuksia tai verovapautuksia voidaan myöntää kymmenen vuoden ajaksi vain silloin, kun tuki on välttämätöntä ja oikeasuhteista ja kun komissio on analysoinut niiden vaikutuksia kyseisillä toimialoilla.

Mahdolliset tukitoimenpiteet yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla

Ympäristönsuojelutuet, jotka kuuluvat yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisalaan ja jotka on vapautettu ilmoitusmenettelystä, ovat seuraavat:

- **Investointituki yrityksille yhteisön normit ylittäviin toimiin tai ympäristönsuojelun tason parantamiseen yhteisön normien puuttuessa** (myös tuki uusien ympäristöystävällisten kuljetusajoneuvojen hankintaan)
- **Tuki ennakoivaan mukautumiseen yhteisön normeihin**
- **Tuki ympäristötutkimuksiin**
- **Energiansäästötoimenpiteisiin myönnettävä investointituki:** tukikelpoiset kustannukset voidaan laskea yksinkertaistetulla menetelmällä (kun käytetään matalampia tuki-intensiteettejä) tai suuntaviivojen mukaista menetelmää vastaavalla vakio menetelmällä (kun käytetään suuntaviivojen mukaisia tuki-intensiteettejä)
- **Investointituki uusiutuvien energialähteiden käytön edistämiseen**
- **Investointituki tehokkaaseen yhteistuotantoon**
- **Ympäristöverojen alennuksina tai ympäristöveroista vapautuksina myönnettävä tuki, joka täyttää energiaverodirektiivin (2003/6/EY) edellytykset:** tukea voidaan myöntää kymmenen vuoden ajan, jos tuensaajat maksavat yhteisön vähimmäisveron

Kaikkien investointitukimuotojen osalta **tukikelpoiset kustannukset voidaan laskea yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisella yksinkertaistetulla menetelmällä:** Tukikelpoiset kustannukset voidaan laskea ottamatta huomioon toiminnan tuottoja/kustannuksia. Tämän vuoksi yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisesti lasketut tuki-intensiteetit ovat matalammat kuin suuntaviivojen mukaiset tuki-intensiteetit, jotta voidaan varmistaa, että kuhunkin ympäristötavoitteeseen myönnettävät tukimäärät ovat samat riippumatta siitä, lasketaanko intensiteetit ryhmäpoikkeusasetuksen vai suuntaviivojen mukaisesti.

Ympäristönsuojelutuet kuuluvat yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisalaan edellyttäen, että yksittäisen **tuen määrä ei ylitä 7,5 miljoonaa euroa.**

Lisätietoja:

- *Yhteisön suuntaviivat valtiontuesta ympäristönsuojelulle (EUVL C 82, 1.4.2008, s. 1):*

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:082:0001:0033:FI:PDF>

- *Tiettyjen tukimuotojen toteamisesta yhteismarkkinoille soveltuviksi perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan mukaisesti 6 päivänä elokuuta 2008 annettu komission asetus (EY) N:o 800/2008 (yleinen ryhmäpoikkeusasetus), (EUVL L 214, 9.8.2008, s. 3–47):*

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/block.cfm.

3.3. Alueellinen tuki

Jäsenvaltiot voivat myöntää epäedullisessa asemassa olevilla alueilla kansallista aluetukea tammikuusta 2007 sovellettavien **alueellista tukea koskevien suuntaviivojen** mukaan ja **yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen** nojalla. Kansallisen aluetuen tarkoituksena on edistää epäedullisimmassa asemassa olevien alueiden kehitystä tukemalla investointeja ja investointeihin liittyvää työpaikkojen luomista, tukemalla käynnistysvaiheessa olevia yrityksiä ja myöntämällä erityisolosuhteissa toimintatukea. Tuella edistetään epäsuotuisilla alueilla sijaitsevien yritysten toimintojen laajentamista ja monipuolistamista etenkin kannustamalla yrityksiä sijoittamaan uusia tuotantolaitoksia näille alueille.

Suuntaviivat kattavat kansallisen aluetuen kaikilla aloilla, lukuun ottamatta kalastusalaa, kivihiili- ja teräsala, synteettikuitualaa ja maataloustuotteiden alkutuotantoa. Niitä sovelletaan yleensä maataloustuotteiden jalostamiseen ja kaupan pitämiseen. Liikenteeseen ja laivanrakennukseen sovelletaan erityissääntöjä. Aluetuen myöntäminen vaikeuksissa oleville yrityksille¹³ on kiellettyä.

Yleissääntönä on, että aluetukea olisi myönnettävä sellaisesta **monialaisesta tukiohjelmasta**, joka liittyy kiinteästi alueelliseen kehitysstrategiaan. Jäsenvaltiot voivat poikkeuksellisesti myöntää yksittäistä tapauskohtaista tukea yhdelle yritykselle tai yhteen toimialaan rajattua tukea, jos sitä voidaan perustella poikkeuksellisilla olosuhteilla.

Käsitteitä:

87 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukainen alue on alue, jolla elintaso on poikkeuksellisen alhainen tai jolla vajaatyöllisyys on vakava ongelma.

87 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukainen alue on alue, joka katsotaan jäsenvaltioiden ehdottamien (kansallisten) indikaattoreiden perusteella ongelma-alueeksi. Luokittelussa noudatetaan tukikelpoista enimmäisväestönosuutta koskevia rajoituksia ja joitakin vähimmäisedellytyksiä väärinkäytön estämiseksi

Alkuinvestointi on investointi sellaiseen aineelliseen ja aineettomaan omaisuuteen, joka liittyy:

- uuden laitoksen perustamiseen
- olemassa olevan laitoksen laajentamiseen
- laitoksen tuotannon monipuolistamiseen uusiin, täydentäviin tuotteisiin
- olemassa olevan laitoksen tuotantoprosessin perusteelliseen muuttamiseen.

Investointiin liittyvä työpaikkojen luominen: Kyse on kolmen vuoden kuluessa investoinnin päättymisestä luotujen työpaikkojen määrän nettolisäyksestä.

Suuri investointihanke on alkuinvestointi, jonka tukikelpoiset kustannukset ovat yli 50 miljoonaa euroa.

¹³ Sellaisina kuin vaikeuksissa oleva yritys on määritelty valtioneuvoston päätöksellä vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi annetuissa yhteisön suuntaviivoissa (EUVL C 244, 1.10.2004, s. 2). Ks. myös tämän käsikirjan luku 3.9.

Mahdolliset tukitoimenpiteet suuntaviivojen mukaan

➤ **Alueellinen investointituki**

Tätä tukea voidaan myöntää alkuinvestointihankkeeseen.

Tukikelpoiset kustannukset voidaan laskea **joko**:

- alkuinvestointihankkeesta aiheutuvina aineellisina (maa-alueet, rakennukset, laitteet) investointikustannuksina ja aineettomina (tekniikansiirrosta aiheutuvina) investointikustannuksina; tukikelpoisen omaisuuden ei tarvitse olla uutta

TAI

- investointihankkeella suoraan luotujen työpaikkojen arvioituina palkkakustannuksina kahden vuoden ajalta.

Investoinnin tai luotujen työpaikkojen on pysyttävä kyseisellä alueella vähintään kolme vuotta.

Tuensaajan on osallistuttava tukikelpoisten kustannusten rahoittamiseen vähintään 25 prosentin osuudella.

Jotta voitaisiin ottaa huomioon niiden alueellisten ongelmien luonne ja vakavuus, joihin puututaan, hyväksyttävät **tuki-intensiteetit** ovat korkeammat 87 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaisilla alueilla kuin 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaisilla alueilla. Pk-yritysten tuki-intensiteetit vaihtelevat 20:stä 80 prosenttiin kunkin alueen haittojen mukaan.

Suuriin investointihankkeisiin sovelletaan alennettuja tuki-intensiteettejä.

Jos aluetukikelpoisten kustannusten kattamiseen voidaan saada myös muuta tukea (esim. T&K&I-tukea), niihin sovelletaan edullisinta kyseisten ohjelmien mukaan sovellettavissa olevaa enimmäismäärää.

➤ **Alueellinen toimintatuki**

Alueellista toimintatukea voidaan myöntää vain tietyissä tarkoin määritellyissä tapauksissa, joissa sitä voidaan perustella alueen vaikeilla rakenteellisilla haitoilla. Toimintatuella katetaan yritysten juoksevia kuluja.

Edellytykset:

- Tukea olisi voitava perustella sillä, että se edistää alueellista kehitystä, ja sen luonteella.
- Tuen määrän olisi oltava oikeassa suhteessa ongelmiin, joita sillä pyritään lievittämään.
- Tuen kesto on rajattu ja sen määrä asteittain aleneva.

Toimintatuen kesto ei tarvitse rajata eikä sen määrää alentaa asteittain, kun sillä:

- korvataan syrjäisimpien alueiden haittoja
- estetään tai lievennetään jatkuvaa väestökatoa väestötiheydeltään kaikkein pienimmillä alueilla
- korvataan ylimääräisiä kuljetuskustannuksia syrjäisimmillä tai harvaan asutuilla alueilla.

➤ **Tuki vastaperustetuille pienille yrityksille**

Käynnistysvaiheen tuella pyritään tukemaan pieniä yrityksiä niiden varhaisissa kehitysvaiheissa (ensimmäiset viisi vuotta). Tuen enimmäismäärät voivat olla seuraavat:

- Tukea voidaan myöntää **yhteensä enintään 2 miljoonaa euroa yritystä kohden** pienille yrityksille, jotka harjoittavat taloudellista toimintaa **87 artiklan 3 kohdan a alakohdan** mukaisen poikkeuksen soveltamisalaan kuuluvalla alueella. Tuki-intensiteetti voi olla enintään

35 prosenttia kolmen ensimmäisen vuoden aikana yrityksen perustamisen jälkeen aiheutuneista tukikelpoisista kustannuksista ja enintään 25 prosenttia kahtena seuraavana vuonna.

- Tukea voidaan myöntää **yhteensä enintään miljoonaa euroa yritystä kohden** pienille yrityksille, jotka harjoittavat taloudellista toimintaa **87 artiklan 3 kohdan c alakohdan** mukaisen poikkeuksen soveltamisalaan kuuluvalla alueella. Tuki-intensiteetti voi olla enintään 25 prosenttia kolmen ensimmäisen vuoden aikana yrityksen perustamisen jälkeen aiheutuneista tukikelpoisista kustannuksista ja enintään 15 prosenttia kahtena seuraavana vuonna. Näitä tuki-intensiteettejä voidaan korottaa 5 prosenttia epäedullisimmassa asemassa olevilla alueilla, harvaan asutuilla alueilla ja eristyksissä olevilla alueilla.

Tukikelpoisia kustannuksia ovat pienen yrityksen perustamiseen suoraan liittyvät laki-, neuvonta-, konsultointi- ja hallintokustannukset ja tietyt toimintakustannukset, jotka tosiasiallisesti aiheutuvat viiden ensimmäisen vuoden kuluessa yrityksen perustamisesta.

Vastaperustetuille pienille yrityksille vuosittain myönnetyn tuen määrä saa olla enintään 33 prosenttia edellä mainituista yrityskohtaisista kokonaismääristä.

Mahdolliset tukitoimenpiteet yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla

Alueelliset tuet, jotka kuuluvat yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisalaan ja jotka on vapautettu ilmoitusmenettelystä, ovat seuraavat:

- **alueellinen investointi- ja työllisyystuki** (investointihankkeessa välittömästi luodut työpaikat)
Ilmoitusvaatimuksesta on vapautettu vain seuraavat tukimuodot:
 - läpinäkyvät **tukiohjelmat**
 - tietyt **tapauskohdaiset tukimäärät**, joita käytetään ohjelmista myönnettävien tukien täydennyksenä
 - ohjelmista **suuriin yksittäisiin investointihankkeisiin** myönnettävät tuet, kunhan tuen määrä ei ylitä määrää, joka enintään voidaan myöntää aluetuen suuntaviivojen mukaisessa laajuudessa ja niihin sisältyvien sääntöjen mukaan investointiin, jonka tukikelpoiset kustannukset ovat 100 miljoonaa euroa
- **tuki vastaperustetuille pienille yrityksille**

Lisätietoja:

- *Alueellisia valtiontukia koskevat suuntaviivat vuosille 2007–2013* (EUVL C 54, 4.3.2006, s. 13):

<http://eur-ex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:054:0013:0044:EN:PDF>

- *Tiettyjen tukimuotojen toteamisesta yhteismarkkinoille soveltuviksi perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan mukaisesti 6 päivänä elokuuta 2008 annettu komission asetus (EY) N:o 800/2008 (yleinen ryhmäpoikkeusasetus)*, (EUVL L 214, 9.8.2008, s. 3–47):

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/block.cfm.

3.4. Investointi- ja työllisyystuki

Tätä tukea voidaan myöntää **sekä tukialueilla että niiden ulkopuolella** (tukialueilla myönnettävän tuen osalta ks. alueellista tukea koskeva osa).

Tukikelpoisia kustannuksia ovat:

- **aineelliseen ja aineettomaan omaisuuteen tehtyjen investointien kustannukset** tai
- **investointihankkeella suoraan luotujen työpaikkojen arvioidut palkkakustannukset** laskettuina kahden vuoden ajalta. Tämä merkitsee, että investointikustannukset voidaan laskea myös luotujen työpaikkojen lukumäärän perusteella.

Jäsenvaltiot voivat rahoittaa enintään **20 prosenttia** tukikelpoisista kustannuksista, kun kyse on **pienistä yrityksistä**, ja enintään **10 prosenttia** tukikelpoisista kustannuksista, kun kyse on **keskisuurista yrityksistä**.

Nämä tukimuodot kuuluvat **yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen** soveltamisalaan. Sen vuoksi niistä ei tarvitse ilmoittaa komissiolle, lukuun ottamatta yksittäistä tukea, jonka määrä on yli 7,5 miljoonaa euroa.

Maataloustuotteiden jalostamiseen ja kaupan pitämiseen tehtäviin investointeihin sovelletaan erityisedellytyksiä.

Lisätietoja:

- *Tiettyjen tukimuotojen toteamisesta yhteismarkkinoille soveltuviksi perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan mukaisesti 6 päivänä elokuuta 2008 annettu komission asetus (EY) N:o 800/2008 (yleinen ryhmäpoikkeusasetus), (EUVL L 214, 9.8.2008, s. 3–47):*

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/block.cfm.

3.5. Koulutustuki

Uuden yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla jäsenvaltiot voivat myöntää yrityksille tukea sekä yleiskoulutukseen että erityiskoulutukseen. Nämä tukimuodot kuuluvat yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisalaan. Sen vuoksi niistä ei tarvitse ilmoittaa komissiolle, lukuun ottamatta yksittäistä tukea, jonka määrä on yli 2 miljoonaa euroa.

Tukikelpoisia kustannuksia ovat esimerkiksi kouluttajan henkilökohtaiset kulut, kouluttajien ja koulutettavien matka- ja majoituskulut, hankkeeseen suoraan liittyvät materiaali- ja tarvikekulut, poistot koneista ja kalustosta siinä laajuudessa kuin niitä käytetään yksinomaan koulutushankkeessa, opastus- ja neuvontapalvelukustannukset, koulutettavien henkilökohtaiset kulut, yleiset välilliset kustannukset ja koulutettavien henkilöstökustannukset niiden tuntien osalta, joiden aikana koulutettavat osallistuvat koulutukseen.

Käsitteitä:

Erityiskoulutus on koulutusta, johon sisältyvää opetusta voidaan hyödyntää suoraan ja pääasiassa yrityksen työntekijän nykyisessä tai tulevassa työtehtävässä ja josta saatavaa pätevyyttä ei voida siirtää tai voidaan siirtää vain vähäisessä määrin muihin yrityksiin tai muille työelämän aloille.

Yleiskoulutus on koulutusta, johon sisältyvää opetusta voidaan hyödyntää muullakin tavoin kuin ainoastaan tai pääasiassa tuetun yrityksen työntekijän nykyisessä tai tulevassa työtehtävässä ja josta saatava pätevyys on yleisesti ottaen siirrettävissä muihin yrityksiin tai muille työelämän aloille.

Mahdolliset tukitoimenpiteet yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla

- **Erityiskoulutukseen myönnettävä tuki:** Jäsenvaltiot voivat kattaa **45 prosenttia** tukikelpoisista kustannuksista, kun kyse on pienistä yrityksistä, ja **35 prosenttia**, kun kyse on keskisuurista yrityksistä.
- **Yleiskoulutukseen myönnettävä tuki:** Jäsenvaltiot voivat kattaa **80 prosenttia** tukikelpoisista kustannuksista, kun kyse on pienistä yrityksistä, ja **70 prosenttia**, kun kyse on keskisuurista yrityksistä.

Tuki-intensiteettiä voidaan korottaa 10 prosenttiyksikköä, kuitenkin enintään 80 prosenttiin tukikelpoisista kustannuksista, jos koulutus on suunnattu **alentuneesti työkykyisille tai epäedullisessa asemassa oleville työntekijöille**.

Merenkulkualan koulutuksen piirteiden vuoksi siihen on perusteltua soveltaa erityisiä periaatteita. Merenkulkualan koulutuksen tuki-intensiteetti voikin olla jopa 100 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista.

Lisätietoja:

- Tiettyjen tukimuotojen toteamisesta yhteismarkkinoille soveltuviksi perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan mukaisesti 6 päivänä elokuuta 2008 annettu komission asetus (EY) N:o 800/2008 (yleinen ryhmäpoikkeusasetus), (EUVL L 214, 9.8.2008, s. 3–47):

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/block.cfm.

3.6. Tuki konsulttipalveluihin ja osallistumiseen messuille

Yleisessä ryhmäpoikkeusasetuksessa säädetään mahdollisuuksista myöntää tukea ilman ilmoitusmenettelyä konsulttipalveluihin ja osallistumiseen messuille, lukuun ottamatta yksittäistä tukea, jonka määrä on yli 2 miljoonaa euroa.

Mahdolliset tukitoimenpiteet yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla

➤ **Tuki konsulttipalveluihin:** Tuki-intensiteetti saa olla enintään 50 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista, joiksi katsotaan ulkopuolisten konsulttien tarjoamista palveluista aiheutuvat kustannukset. Kyseiset palvelut eivät saa olla jatkuvaa tai säännöllistä toimintaa eivätkä liittyä yrityksen tavanomaisiin toimintakustannuksiin, kuten rutiininomaisiin veroneuvontapalveluihin, säännöllisiin lainopillisiin palveluihin tai mainontaan liittyviin kustannuksiin. Tuen kokonaismäärä saa olla enintään 2 miljoonaa euroa.

➤ **Pk-yritysten osallistumiseen messuille myönnettävän tuen määrä** saa olla enintään 2 miljoonaa euroa yritystä ja hanketta kohden. Tuki-intensiteetti saa olla enintään 50 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista, joiksi katsotaan kustannukset, jotka aiheutuvat messu- tai näyttelyosaston vuokraamisesta, pystyttämisestä ja hoitamisesta, kun yritys osallistuu ensimmäistä kertaa tietyille messuille tai tiettyyn näyttelyyn. Tätä tukea voidaan myöntää osallistumiseen eri messuille muttei useampaan osallistumiseen samoille messuille.

Lisätietoja:

- *Tiettyjen tukimuotojen toteutamisesta yhteismarkkinoille soveltuviksi perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan mukaisesti 6 päivänä elokuuta 2008 annettu komission asetukset (EY) N:o 800/2008 (yleinen ryhmäpoikkeusasetus), (EUVL L 214, 9.8.2008, s. 3–47):*

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/block.cfm.

3.7. Tuki naisyrittäjyydelle

Yleisessä ryhmäpoikkeusasetuksessa säädetään jäsenvaltioiden mahdollisuudesta tukea sekä tukialueilla että niiden ulkopuolella **naisten omistamien ja hoitamien pienten yritysten perustamista**. Naisyrittäjät saavat tätä kautta mahdollisuuden selviytyä markkinoilla erityisesti ensimmäisen yrityksen perustamisen yhteydessä kohtaamistaan toimintapuuhteista (erityisesti vaikeuksista, joita he kohtaavat rahoituksen saannissa). Näin edistetään ennemminkin todellista kuin muodollista tasa-arvoa miesten ja naisten välillä tällä alalla.

Jäsenvaltioilla on mahdollisuus myöntää **enintään 1 miljoonan euron** avustuksia naisyrittäjien vasta perustamille pienille yrityksille ilman, että niiden on käytävä läpi ilmoitusmenettely, kunhan yleisessä ryhmäpoikkeusasetuksessa säädetety edellytykset täyttyvät.

Tuki-intensiteetti voi olla enintään 15 prosenttia viiden ensimmäisen vuoden aikana yrityksen perustamisen jälkeen aiheutuneista tukikelpoisista kustannuksista.

Tukikelpoisia kustannuksia ovat pienen yrityksen perustamiseen suoraan liittyvät laki-, neuvonta-, konsultointi- ja hallintokustannukset ja tietyt toimintakustannukset, jotka tosiasiallisesti aiheutuvat viiden ensimmäisen vuoden kuluessa yrityksen perustamisesta. Yleisessä ryhmäpoikkeusasetuksessa säädetään nyt ensimmäistä kertaa mahdollisuudesta **myöntää tukea lasten ja vanhempien hoitokustannusten kattamiseen**.

Käsitteitä:

Naisyrittäjien vasta perustama yritys on pieni yritys, joka täyttää seuraavat edellytykset:

- a) yksi tai useampi nainen omistaa vähintään 51 prosenttia kyseisen pienen yrityksen pääomasta tai on kyseisen pienen yrityksen rekisteröity omistaja; ja
- b) pienen yrityksen hallinnointi on naisen vastuulla.

Lisätietoja:

- *Tiettyjen tukimuotojen toteamisesta yhteismarkkinoille soveltuviksi perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan mukaisesti 6 päivänä elokuuta 2008 annettu komission asetus (EY) N:o 800/2008 (yleinen ryhmäpoikkeusasetus), (EUVL L 214, 9.8.2008, s. 3–47):*

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/block.cfm.

3.8. Tuki epäedullisessa asemassa oleville ja alentuneesti työkykyisille työntekijöille

Yleisessä ryhmäpoikkeusasetuksessa säädetään jäsenvaltioiden mahdollisuudesta myöntää tukea **alentuneesti työkykyisille tai muuten epäedullisessa asemassa oleville työntekijöille** työpaikan löytämiseen yleisiltä työmarkkinoilta.

Käsitteitä:

Epäedullisessa asemassa oleva työntekijä on henkilö,

- joka ei ole ollut vakinaisessa ansiotyössä kuuden viime kuukauden aikana
- jolla ei ole keskiasteen koulutusta eikä ammatillista pätevyyttä (ISCED 3)
- joka on yli 50-vuotias
- joka on yksin elävä aikuinen ja jolla on vähintään yksi huollettava
- joka työskentelee jäsenvaltiossa sellaisella alalla tai sellaisessa ammatissa, jonka sukupuolijakauman epätasapaino on vähintään 25 prosenttia suurempi kuin keskimääräinen sukupuolijakauman epätasapaino kaikilla elinkeinoelämän aloilla kyseisessä jäsenvaltiossa, ja kuuluu tähän aliedustettuun sukupuoliryhmään tai
- joka kuuluu etniseen vähemmistöön ja tarvitsee kieli- tai ammatillista koulutusta tai työkokemusta, jotta hänen mahdollisuutensa vakituisen työpaikan saamiseen paranevat.

Erityisen epäedullisessa asemassa oleva työntekijä on henkilö, joka on ollut työttömänä vähintään 24 kuukautta.

Alentuneesti työkykyinen työntekijä on henkilö, joka on todettu kansallisen lain mukaan alentuneesti työkykyiseksi ja jolla on todettu rajoite, joka johtuu ruumiillisesta tai henkisestä vammasta tai mielenterveydellisistä syistä.

Edellytykset:

- Työhönoton on merkittävä kyseisen yrityksen työntekijöiden nettomäärän lisäystä tai, jos näin ei ole, toimien on pitänyt vapautua vapaaehtoisen poistuman, työkyvyttömyyden, iästä johtuvan eläkkeelle siirtymisen, vapaaehtoisen työajan lyhentämisen tai työntekijän virheestä johtuvan laillisen erottamisen vuoksi eikä irtisanomisten seurauksena.
- Työllistymisjakson on vastattava kestoltaan vähintään kansallisen lainsäädännön tai työehtosopimuksen mukaista vähimmäiskesto.

Mahdolliset tukitoimenpiteet yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla

Epäedullisessa asemassa olevat työntekijät:

- **Palkkatukien muodossa myönnettävä tuki epäedullisessa asemassa olevien työntekijöiden työhönottoon:** Tuella voidaan kattaa enintään 50 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista, joita ovat palkkakustannukset enintään työhönottoa seuraavan 12 kuukauden jakson ajalta. Tämän jakso kesto voidaan pidentää enintään

24 kuukauteen, jos kyse on erityisen epäedullisessa asemassa olevista työntekijöistä. Tuen kokonaismäärä voi olla enintään 5 miljoonaa euroa vuodessa yritystä kohden.

Alentuneesti työkykyiset työntekijät:

- **Palkkatukien muodossa myönnettävä tuki alentuneesti työkykyisten työntekijöiden työllistämiseen:** Tuella voidaan kattaa enintään 75 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista, joita ovat palkkakustannukset miltä tahansa ajalta, jonka aikana alentuneesti työkykyinen työntekijä työllistetään. Tukea voidaan myöntää enintään 10 miljoonaa euroa vuodessa kutakin yritystä kohden.
- **Tuki alentuneesti työkykyisten työntekijöiden työllistämistä aiheutuvien lisäkustannusten kattamiseen:** Tällä tuella voidaan kattaa 100 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista, joita ovat muut kuin palkkakustannukset (jotka kuuluvat edellä mainittuun tukiryhmään), jotka ovat lisäkustannuksia suhteessa kustannuksiin, jotka yritykselle olisi aiheutunut, jos se olisi työllistänyt työntekijöitä, jotka eivät ole alentuneesti työkykyisiä, jaksolta, jonka aikana kyseinen työntekijä työllistetään. Tukikelpoisia ovat kustannukset, jotka aiheutuvat toimitilojen muuttamisesta, henkilöstön palkkaamisesta avustamaan pelkästään alentuneesti työkykyisiä työntekijöitä sekä laitteiden mukauttamisesta tai hankkimisesta alentuneesti työkykyisten henkilöiden käyttöön. Alentuneesti työkykyisten työntekijöiden työllistämistä aiheutuvien lisäkustannusten kattamiseen myönnettävän tuen määrä voi olla enintään 10 miljoonaa euroa vuodessa kutakin yritysten kohden.

Lisätietoja:

- *Tiettyjen tukimuotojen toteamisesta yhteismarkkinoille soveltuviksi perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan mukaisesti 6 päivänä elokuuta 2008 annettu komission asetus (EY) N:o 800/2008 (yleinen ryhmäpoikkeusasetus), (EUVL L 214, 9.8.2008, s. 3–47):*

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/block.cfm.

3.9. Vaikeuksissa olevien yritysten pelastamis- ja rakenneuudistustuki

Suuntaviivoissa valtiontuesta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi sallitaan kiireelliset rakenneuudistustoimenpiteet myös vaikeuksissa olevan yksittäisen yrityksen pelastamistukikaudella. Jäsenvaltiot voivat valita kevennetyn menettelyn pelastamistuen hyväksymiseksi, jos tuen määrä ei ylitä vakiolaskutoimituksen tulosta ja on joka tapauksessa enintään **10 miljoonaa euroa**.

Suuntaviivoja sovelletaan yrityksiin kaikilla aloilla, lukuun ottamatta hiili- ja terästeollisuusyrityksiä, tämän kuitenkin rajoittamatta vaikeuksissa olevia yrityksiä koskevien alakohtaisten erityissääntöjen soveltamista.

Käsitteitä:

Vaikeuksissa oleva yritys on yritys, joka ei kykene omilla eikä omistajilta/osakkailta tai luotonantajilta saatavilla varoilla pysäyttämään tappiollista kehitystä, joka johtaa lähes varmasti yrityksen toiminnan loppumiseen lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä, jos viranomaiset eivät puutu tilanteeseen.

Pelastamistuki on luonteeltaan tilapäistä ja se on maksettava takaisin. Sen olisi annettava vaikeuksissa olevalle yritykselle mahdollisuus jatkaa toimintaansa rakenneuudistus- tai selvitystilasuunnitelman laatimiseen tarvittavan ajan ja/tai sen ajan, jonka komissio tai toimivaltainen kansallinen viranomainen tarvitsee tehdäkseen päätöksen suunnitelmasta.

Rakenneuudistustuki perustuu toteuttamiskelpoiseen, johdonmukaiseen ja kauaskantoiseen suunnitelmaan yrityksen pitkäaikaisen elinkelpoisuuden palauttamiseksi.

Pelastamistuen on täytettävät seuraavat edellytykset:

- Tuen on oltava **maksuvalmiutta parantavaa tukea, joka on maksettava takaisin** ja joka myönnetään lainatakauksina tai lainoina, joista peritään tavanomainen markkinakorko.
- Tuki on rajattava **yrityksen liiketoiminnan jatkumisen mahdollistavaan määrään**.
- Tukea voidaan myöntää vain **saneeraussuunnitelman laatimiseen tarvittavaksi ajaksi (enintään 6 kuukaudeksi)**.
- Tukea on voitava **perustella sosiaalisilla vaikeuksilla eikä sillä saa ole kielteisiä vaikutuksia** kyseiseen alaan muissa jäsenvaltioissa.
- Jäsenvaltion on sitouduttava tuesta annettavassa ilmoituksessa toimittamaan komissiolle **kuuden kuukauden kuluessa** tuen myöntämisestä **rakenneuudistus- tai selvitystilasuunnitelma** tai todisteet siitä, että lainat on maksettu takaisin tai takauksen voimassaolo on päättynyt.
- Tukea voidaan myöntää **vain kerran** (tuen ainutkertaisuuden periaate).

Rakenneuudistustukea voidaan myöntää vain seuraavin edellytyksin:

- Komissiolle toimitetaan **rakenneuudistus-/saneerausohjelma** yrityksen elinkelpoisuuden palauttamiseksi kohtuullisessa ajassa.
- Kilpailun kohtuuttoman vääristymisen välttämiseksi toteutetaan **vastasuoritteita** (esimerkiksi tarkoituksenmukainen kapasiteetin supistaminen). Tätä edellytystä ei

kuitenkaan yleensä sovelleta pieniin yrityksiin, sillä voidaan olettaa, että pienille yrityksille myönnettävä tapauskohtainen tuki ei yleensä vääristä kilpailua yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla.

- **Tuen määrä rajataan** rakenneuudistustoimenpiteiden toteuttamiseen edellyttämään **vähimmäismäärään**. Tuensaajien on osallistuttava **merkittävällä omalla panoksella**, johon ei sisälly tukea. Pienten yritysten osalta yrityksen rahoitusosuuden olisi oltava vähintään 25 prosenttia rakenneuudistuskustannuksista ja keskisuurten yritysten osalta vähintään 40 prosenttia. Poikkeuksellisissa olosuhteissa ja äärimmäisen vaikeassa tilanteessa komissio voi hyväksyä pienemmän rahoitusosuuden.
- Yrityksen on **pantava rakenneuudistussuunnitelma kokonaisuudessaan täytäntöön** ja noudatettava kaikkia siihen liittyviä edellytyksiä.
- Rakenneuudistustukea voidaan **myöntää vain kerran** (tuen ainutkertaisuuden periaate).
- Edellytetään **tiukkaa seurantaa ja vuotuisten raporttien laatimista**.

Pk-yritysten ja tukialueilla sijaitsevien yritysten tapauksessa kapasiteetin supistamista / omaa panosta koskevia kriteereitä voidaan soveltaa joustavammin.

Lisätietoja:

- *Yhteisön suuntaviivat valtioneudesta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi (EUVL C 244, 1.10.2004, s. 2):*

[http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52004XC1001\(01\):FI:HTML.](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52004XC1001(01):FI:HTML)

4. TILAPÄISET VALTIONTUKITOIMENPITEET RAHOITUKSEN TURVAAMISEKSI MENEILLÄÄN OLEVAN FINANSSI- JA TALOUSKRIISIN AIKANA

Komissio antoi 17. joulukuuta 2008 tiedonannon ”Tilapäiset yhteisön puitteet valtiontukitoimenpiteille rahoituksen saatavuuden turvaamiseksi tämänhetkessä finanssi- ja talouskriisissä”. Lisäksi tiedonantoon tehtiin 25. helmikuuta 2009 joitakin teknisiä mukautuksia. Puitteissa laajennetaan jäsenvaltioiden mahdollisuuksia myöntää valtiontukea, jolla lievennetään luotonannon tiukentumisen vaikutuksia reaaliseläouteen. Puitteissa esitellään monia tilapäisiä toimenpiteitä, joiden avulla jäsenvaltiot voivat tasata yritysten ja erityisesti pk-yritysten poikkeuksellisen suuria ongelmia rahoituksen saannissa.

Nämä tilapäiset toimenpiteet perustuvat perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan b alakohtaan, jonka mukaan komissio voi todeta tuen yhteismarkkinoille soveltuvaksi, jos se on tarkoitettu ”jäsenvaltion taloudessa olevan vakavan häiriön poistamiseen”. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava näitä toimenpiteitä sisältävistä ohjelmista, ja kun ohjelma on hyväksytty, jäsenvaltiot voivat myöntää yksittäisiä tukia välittömästi ilman ilmoitusmenettelyä.

Edellytykset:

- Toimenpiteitä sovelletaan ainoastaan yrityksiin, jotka eivät olleet vaikeuksissa¹⁴ 1. heinäkuuta 2008. Niitä voidaan soveltaa yrityksiin, jotka eivät olleet vaikeuksissa kyseisenä päivänä, mutta ovat joutuneet vaikeuksiin sen jälkeen maailmanlaajuisen finanssi- ja talouskriisin seurauksena.
- Toimenpiteitä voidaan soveltaa 31. joulukuuta 2010 saakka.
- Näitä tilapäisiä toimenpiteitä ei voida yhdistää *de minimis* -tukeen, jolla katetaan samoja tukikelpoisia kustannuksia. Tammikuun 1. päivän 2008 jälkeen saatu *de minimis* -tuki vähennetään niiden yhteismarkkinoille soveltuvien tukien määrästä, jotka myönnetään samaan tarkoitukseen puitteiden mukaisesti. Tilapäiset tukitoimenpiteet voidaan yhdistää muihin yhteismarkkinoille soveltuviin tukiiin tai muihin yhteisön rahoitusmuotoihin edellyttäen, että kyseisissä suuntaviivoissa tai ryhmäpoikkeusasetuksissa mainittuja tuen enimmäisintensiteettejä noudatetaan.

Uudet toimenpiteet ja voimassa oleviin välineisiin tehtävät tilapäiset muutokset

- **Tukea kertakorvauksena enintään 500 000 euroa yritystä kohden kahden seuraavan vuoden aikana (1.1.2008–31.12.2010) niiden tämänhetkisten vaikeuksien**

¹⁴ Vaikeuksissa olevat yritykset määritellään seuraavasti:

- suuret yritykset: yhteisön suuntaviivat valtiontuesta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi,

2.1 jakso (EUVL C 244, 1.10.2004, s. 2–17)

- pk-yritykset: tiettyjen tukimuotojen toteamisesta yhteismarkkinoille soveltuviksi perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan mukaisesti 6 päivänä elokuuta 2008

annettu komission asetus (EY) N:o 800/2008

(yleinen ryhmäpoikkeusasetus), 1 artiklan 7 kohdan määritelmä (EUVL L 241,9.8.2008).

helpottamiseksi: Tätä tukitoimenpidettä voidaan soveltaa ainoastaan tukiohjelmiin. Tukea ei voida myöntää kalastusalalla ja maataloustuotteiden alkutuotannon alalla toimiville yrityksille eikä vientitukena. Jos yritys on saanut vähämerkityksistä tukea jo ennen tilapäisten puitteiden voimaantuloa, tämän toimenpiteen osana saadun tuen ja *de minimis* -tuen yhteenlaskettu määrä jaksolla 1. tammikuuta 2008 – 31. joulukuuta 2010 saa olla enintään 500 000 euroa.

- **Takausmaksun alentamisen muodossa myönnettävät lainojen valtiontakaukset:** Uusista takauksista maksettavaa vuotuista takausmaksua voidaan alentaa pk-yritysten osalta enintään 25 prosenttia takauksen myöntämisestä seuraavien kahden vuoden ajan. Lisäksi pk-yritykset voivat soveltaa tiedonannossa vahvistettua takausmaksua vielä kahdeksan vuoden ajan. Lainan enimmäismäärä ei saa ylittää tuensaajayrityksen vuotuisia kokonaispalkkamenoja. Takauksen osuus lainasta saa olla enintään 90 prosenttia ja se voi koskea sekä investointeja että käyttöpääomaa varten otettuja lainoja.
- **Kaikkiin lainatyyppeihin sovellettavien korkotukien muodossa myönnettävä tuki:** Komissio hyväksyy julkisten tai yksityisten lainojen myöntämisen korolla, joka vastaa vähintään keskuspankin yliyön korkoa sekä preemiota, joka vastaa pankkienvälisen yhden vuoden koron keskiarvon ja jaksolta 1. tammikuuta 2007 – 30. kesäkuuta 2008 saadun keskuspankin yliyön koron keskiarvon välistä erotusta. Tähän lisätään luottoriskin takuumaksu, joka vastaa viite- ja diskonttokorkojen määrittämisessä sovellettavan menetelmän tarkistamisesta annetussa komission tiedonannossa tarkoitettua tuensaajan riskiprofiilia. Tätä menetelmää voidaan soveltaa kaikkiin 31. joulukuuta 2010 mennessä tehtyihin sopimuksiin ja kaikkiin lainoihin laina-ajasta riippumatta. Alennettuja korkoja voidaan soveltaa ennen 31. joulukuuta 2012 maksettaviin korkoihin.
- **Sellaisten tuotteiden rahoittamiseen tarkoitettujen investointilainojen koron alennuksen muodossa myönnettävä tuki, joilla edistetään merkittävästi ympäristön suojelua:** Pk-yritykset voivat saada 50 prosentin koronalennuksen. Korkotukea voidaan soveltaa enintään kahden vuoden ajan lainan myöntämisestä. Tukea voidaan myöntää sellaisten tuotteiden tuotantoon, joiden avulla pyritään mukautumaan ajoissa tuleviin ympäristönsuojelun tasoa parantaviin yhteisön tuotestandardeihin, jotka eivät ole vielä voimassa, tai ylittämään ne.
- **Väliaikainen poikkeus vuonna 2006 annettujen riskipääomasuuntaviivojen soveltamisesta:**
 - rahoituserän korottaminen 1,5 miljoonasta eurosta **2,5 miljoonaan euroon kutakin kohteena olevaa pk-yritystä kohden**
 - yksityisen vähimmäisrahoitusosuuden supistaminen 50 prosentista **30 prosenttiin** (tukialueilla ja niiden ulkopuolella)
- **Vientiluottotiedonannon mukaisten vaatimusten yksinkertaistaminen** siten, että otetaan käyttöön poikkeus, joka mahdollistaa sen, että valtio voi kattaa muitakin riskejä kuin markkinariskejä.

Lisätietoja:

- *Komission tiedonanto — Tilapäiset yhteisön puitteet valtiontukitoimenpiteille rahoituksen saatavuuden turvaamiseksi tämänhetkessä finanssi- ja talouskriisissä (annettu 17. joulukuuta 2008):*

http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/horizontal.html.

LIITE I

Pk-yrityksiin valtiontukisääntöjen mukaisesti sovellettavat tuen enimmäismäärät ja enimmäisintensiteetit

PY = pienet yritykset, KY = keskisuuret yritykset

Kynnysarvot ilmoitetaan yritys- tai hankekohtaisina, jollei toisin ilmoiteta.

Tukitoimenpide	Suuntaviivat/puitteet		Yleinen ryhmäpoikkeusasetus		
	Suuntaviivojen/puitteiden mukaan sallittava tuen enimmäisintensiteetti/-määrä		Ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla sallittava tuen enimmäismäärä	Ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla sovellettava tuen enimmäisintensiteetti	
De minimis -tuki	200 000 euron määrää yritystä kohden kolmen verovuoden aikana ei katsota tueksi				
Riskipääomatuki	Saatavilla on eri tukimuotoja (ks. 2.3 jakso)		1,5 milj. euroa kohdeyritystä ja 12 kuukauden jaksoa kohden	Ei sovelleta	
Tutkimus- ja kehitystuki	PY	KY		PY	KY
Perustutkimus	100 %	100 %	20 milj. euroa	100 %	100 %
Teollinen tutkimus	70 %	60 %	10 milj. euroa	70 %	60 %
Kokeellinen kehittäminen	45 %	35 %	7,5 milj. euroa	45 %	35 %
	+ 15 prosenttiyksikköä (enintään 80 % kokonaismäärästä), jos tehdään yhteistyötä tai tuloksia levitetään		Eureka tapauksessa kaksinkertainen ¹⁵	+ 15 prosenttiyksikköä (enintään 80 % kokonaismäärästä), jos tehdään yhteistyötä tai tuloksia levitetään	
Teknisiin toteutettavuustutkimuksiin myönnettävä tuki					
Perustutkimus			20 milj. euroa		
Teollinen tutkimus	75 % teollisen tutkimuksen osalta		10 milj. euroa	75 % teollisen tutkimuksen osalta	
Kokeellinen kehittäminen	50 %, kun on kyse kokeellisesta kehittämisestä		7,5 milj. euroa	50 %, kun on kyse kokeellisesta kehittämisestä	
			Eureka tapauksessa kaksinkertainen		

¹⁵ Eureka on Euroopan laajuinen verkko markkinasuuntautunutta teollista tutkimus- ja kehitystoimintaa varten.

Tukitoimenpide	Suuntaviivat/puitteet	Yleinen ryhmäpoikkeusasetus	
	Suuntaviivojen/puitteiden mukaan sallittava tuen enimmäisintensiteetti/-määrä	Ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla sallittava tuen enimmäismäärä	Ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla sovellettava tuen enimmäisintensiteetti
Tuki teollisoikeuksien kustannusten kattamiseen			
Perustutkimus	100 %	5 milj. euroa	100 %
Teollinen tutkimus	50 %		50 %
Kokeellinen kehittäminen	25 %		25 %
Tuki korkeasti koulutetun henkilöstön lainaamiseen	50 % yritystä kohden, 3 vuoden ajan, kutakin lainattua henkilöä kohden	Ei sovelleta	50 % yritystä kohden, 3 vuoden ajan, kutakin lainattua henkilöä kohden
Tuki maatalous- ja kalastusaloja koskevaan tutkimus- ja kehitystyöhön	100 % erityisolosuhteissa	Ei sovelleta	100 % erityisolosuhteissa
Tuki vastaperustetuille innovatiivisille yrityksille (vain PY)	1 milj. euroa 1,25 milj. euroa 87 art. 3 kohdan c alakohdan mukaisilla alueilla 1,5 milj. euroa 87 art. 3 kohdan a alakohdan mukaisilla alueilla	1 milj. euroa 1,25 milj. euroa 87 art. 3 kohdan c alakohdan mukaisilla alueilla 1,5 milj. euroa 87 art. 3 kohdan a alakohdan mukaisilla alueilla	Ei sovelleta
Tuki innovaatiotoiminnan neuvontapalveluihin ja innovaatiotoimintaa tukeviin palveluihin	100 %, jos palveluntarjoajalla on kansallinen tai eurooppalainen sertifiointi Muussa tapauksessa 75 % Enintään 200 000 euroa yritystä kohden 3 vuoden aikana	200 000 euroa yritystä kohden 3 vuoden aikana	100 %, jos palveluntarjoajalla on kansallinen tai eurooppalainen sertifiointi Muussa tapauksessa 75 %
Tuki palvelualan prosesseihin ja organisointiin liittyvään innovaatiotoimintaan	PY: 35 % KY: 25 %	Ei kuulu soveltamisalaan	
Tuki innovaatioklustereille	PY: 35 % KY: 25 %	Ei kuulu soveltamisalaan	
Investointituki			
Toimintatuki	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 100 %, laskee lineaarisesti nolnaan 5 vuodessa TAI ▪ 50 % viiden vuoden aikana 		

Tukitoimenpide	Suuntaviivat/puitteet	Yleinen ryhmäpoikkeusasetus	
	Suuntaviivojen/puitteiden mukaan sallittava tuen enimmäisintensiiviteetti/-määrä	Ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla sallittava tuen enimmäismäärä	Ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla sovellettava tuen enimmäisintensiiviteetti
Investointituki yhteisön normit ylittävään ympäristönsuojeluun tai ympäristönsuojelun tason parantamiseen yhteisön normien puuttuessa	<p>PY: 70 % KY: 60 %</p> <p>Tarjouskilpailu: 100%</p> <p>Ekoinnovaatiolisä: +10 %</p>	7,5 milj. euroa	<p>PY: 55 % KY: 45 %</p>
Tuki ympäristönsuojelua koskevat yhteisön normit ylittävän kuljetuskaluston hankintaan	<p>PY: 70 % KY: 60 %</p> <p>Tarjouskilpailu: 100 %</p> <p>Ekoinnovaatiolisä: +10 %</p>	7,5 milj. euroa	<p>PY: 55 % KY: 45 %</p>
Tuki ennakoivaan mukautumiseen yhteisön normeihin	<p>Yli 3 vuotta ennen normien voimaantuloa: PY: 25 % KY: 20 %</p> <p>1–3 vuotta ennen normien voimaantuloa: PY: 20 % KY: 15 %</p>	7,5 milj. euroa	<p>Yli 3 vuotta ennen normien voimaantuloa: PY: 15 % KY: 10 %</p> <p>1–3 vuotta ennen normien voimaantuloa: PY: 10 %</p>
Tuki ympäristötutkimuksiin	<p>PY: 70 % KY: 60 %</p>	Ei sovelleta	<p>PY: 70 % KY: 60 %</p>
<p>Tuki energiansäästötoimenpiteisiin tehtäviin investointeihin</p> <p>Investointituki</p>	<p>PY: 80 % KY: 70 %</p> <p>Tarjouskilpailu: 100 %</p>	7,5 milj. euroa	<p>Tukikelpoisten kustannusten laskenta: <u>1. Ylimääräiset nettoinvestointikustannukset:</u> PY: 80 % KY: 70 % <u>2. Ylimääräiset bruttoinvestointikustannukset:</u> PY: 40 % KY: 30 %</p>
Toimintatuki	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 100 %, laskee lineaarisesti nolnaan 5 vuodessa TAI ▪ 50 % viiden vuoden aikana 	Ei kuulu soveltamisalaan	

Tukitoimenpide	Suuntaviivat/puitteet	Yleinen ryhmäpoikkeusasetus	
	Suuntaviivojen/puitteiden mukaan sallittava tuen enimmäisintensiteetti/-määrä	Ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla sallittava tuen enimmäismäärä	Ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla sovellettava tuen enimmäisintensiteetti
Tuki energiaa tehokkaasti hyödyntävään kaukolämmitykseen käytettäessä perinteistä energiaa	PY: 70 % KY: 60 % Tarjouskilpailu: 100 %	Ei kuulu soveltamisalaan	
Tuki suuritehoiseen yhteistuotantoon tehtäviin investointeihin	PY: 80 % KY: 70 % Tarjouskilpailu: 100 %	7,5 milj. euroa	PY: 65 % KY: 55 %
Investointituki			
Toimintatuki	<u>3 vaihtoehtoa:</u> 1. Korvaus tuotantokustannusten ja markkinahinnan välisestä erotuksesta TAI 2. Markkinamekanismien käyttö (vihreät sertifikaatit, tarjouskilpailut jne.) 3. 100 %, laskee lineaarisesti nolnaan 5 vuodessa TAI 50 % viiden vuoden aikana	Ei kuulu soveltamisalaan	
Investointituki uusiutuvista energialähteistä tuotetun energian käytön edistämiseen	PY: 80 % KY: 70 % Tarjouskilpailu: 100 %	7,5 milj. euroa	PY: 65 % KY: 55 %
Investointituki			
Toimintatuki	<u>3 vaihtoehtoa:</u> 4. Korvaus tuotantokustannusten ja markkinahinnan välisestä erotuksesta TAI 5. Markkinamekanismien käyttö (vihreät sertifikaatit, tarjouskilpailut jne.) 6. 100 %, laskee lineaarisesti nolnaan 5 vuodessa TAI 50 % viiden vuoden aikana	Ei kuulu soveltamisalaan	
Ympäristönsuojelutuki veronalennusten tai verovapautusten muodossa	Sovelletaan erityisedellytyksiä (ks. ympäristönsuojelutuen suuntaviivat, luku 4)	Ei sovelleta	Vain direktiivin 2003/96/EY mukaiset energiaverot: sallitaan enintään 10 vuoden ajaksi, jos maksetaan vähintään yhteisön vähimmäismäärä
Tuki jätehuoltoon	PY: 70 % KY: 60 %	Ei kuulu soveltamisalaan	

Tukitoimenpide	Suuntaviivat/puitteet	Yleinen ryhmäpoikkeusasetus	
	Suuntaviivojen/puitteiden mukaan sallittava tuen enimmäisintensiiviteetti/-määrä	Ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla sallittava tuen enimmäismäärä	Ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla sovellettava tuen enimmäisintensiiviteetti
Tuki saastuneiden alueiden kunnostamiseen	100 %	Ei kuulu soveltamisalaan	
Tuki yritysten uudelleensijoittamiseen	PY: 70 % KY: 60 %	Ei kuulu soveltamisalaan	
Päästökauppajärjestelmään kuuluva tuki	Sovelletaan erityisedellytyksiä	Ei kuulu soveltamisalaan	
Alueellinen investointituki (ja työllisyystuki)	20–80 % tietyn alueen haittojen mukaan	Tukimäärä alle 75 % tuen enimmäismäärästä sellaisen investoinnin osalta, jonka tukikelpoiset kustannukset ovat 100 milj. euroa	Kulloinkin sovellettavan aluetukikartan mukainen aluetuen intensiteetti PY: + 20 prosenttiyksikköä KY: + 10 prosenttiyksikköä (pois lukien suuret investointihankkeet ja liikenne) ¹⁶
Alueellinen toimintatuki	Sovelletaan erityisedellytyksiä	Ei kuulu soveltamisalaan	
Tuki vastaperustetuille pienille yrityksille (tukialueilla)	87 art. 3 kohdan a alakohdan mukaiset alueet: 35 % vuosina 1–3 25 % vuosina 4–5 Kokonaismäärä enintään 2 milj. euroa 87 art. 3 kohdan c alakohdan mukaiset alueet: 25 % vuosina 1–3 15 % vuosina 4–5 Kokonaismäärä enintään miljoona euroa Tietyissä tapauksissa mahdollisuus 5 % lisäkorotukseen	2 milj. euroa 87 art. 3 kohdan a alakohdan mukaisilla alueilla Miljoona euroa 87 art. 3 kohdan c alakohdan mukaisilla alueilla <i>Vuotuiset</i> tukimäärät yritystä kohden: enintään 33 % edellä mainituista tukimääristä	87 art. 3 kohdan a alakohdan mukaiset alueet: 35 % vuosina 1–3 25 % vuosina 4–5 87 art. 3 kohdan c alakohdan mukaiset alueet: 25 % vuosina 1–3 15 % vuosina 4–5 Tietyissä tapauksissa mahdollisuus 5 % lisäkorotukseen

¹⁶ Maatalouteen sovelletaan eri tuki-intensiiviteettejä.

Tukitoimenpide	Suuntaviivat/puitteet	Yleinen ryhmäpoikkeusasetus	
	Suuntaviivojen/puitteiden mukaan sallittava tuen enimmäisintensiteetti/-määrä	Ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla sallittava tuen enimmäismäärä	Ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla sovellettava tuen enimmäisintensiteetti
Pk-yritysten investointi- ja työllisyystuki	Ei kuulu soveltamisalaan	7,5 milj. euroa	PY: 20 % KY: 10 % Maataloustuotteiden jalostamiseen ja kaupan pitämiseen tehtäviin investointeihin: 75 % syrjäisimmillä alueilla 65 % pienemmillä Egeanmeren saarilla 50 % 87 art. 3 kohd. a alakohdan mukaisilla alueilla 40 % kaikilla muilla alueilla
Koulutustuki	Ei kuulu soveltamisalaan	2 milj. euroa kutakin koulutushanketta kohden	Erityiskoulutus: PY: 45 % KY: 35 % Yleiskoulutus PY: 80 % KY: 70 % + 10 prosenttiyksikköä epäedullisessa asemassa olevien / alentuneesti työkykyisten työntekijöiden osalta (kokonaismäärä enintään 80 %) 100 % meriliikenteen osalta
Tuki naisryttäjien äskettäin perustamille pienille yrityksille	Ei kuulu soveltamisalaan	Miljoona euroa (josta vuosittain enintään 33 %)	15 % viiden ensimmäisen vuoden aikana
Tuki konsulttipalveluihin	Ei kuulu soveltamisalaan	2 milj. euroa	50 %
Tuki pk-yritysten osallistumiseen messuille	Ei kuulu soveltamisalaan	2 milj. euroa	50 %
Palkkatukien muodossa myönnettävä tuki epäedullisessa asemassa olevien työntekijöiden työhönottoon	Ei kuulu soveltamisalaan	5 milj. euroa	Epäedullisessa asemassa olevat työntekijät: 50 % ensimmäisten 12 kuukauden aikana Erityisen epäedullisessa asemassa olevat työntekijät: 50 % ensimmäisten 24 kuukauden aikana

Tukitoimenpide	Suuntaviivat/puitteet		Yleinen ryhmäpoikkeusasetus	
	Suuntaviivojen/puitteiden mukaan sallittava tuen enimmäisintensiteetti/-määrä	Ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla sallittava tuen enimmäismäärä	Ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla sovellettava tuen enimmäisintensiteetti	
Palkkatukien muodossa myönnettävä tuki alentuneesti työkykyisten työntekijöiden työllistämiseen	Ei kuulu soveltamisalaan	10 milj. euroa	75 %	
Tuki alentuneesti työkykyisten työntekijöiden työllistämistä aiheutuvien lisäkustannusten korvaamiseen	Ei kuulu soveltamisalaan	10 milj. euroa	100 %	
Vaikeuksissa olevien yritysten pelastamis- ja rakenneuudistustuki	Sovelletaan erityisedellytyksiä	Ei kuulu soveltamisalaan		

LIITE II

Pk-yrityksen määritelmä

1 artikla

Yritys

Yrityksiksi katsotaan niiden oikeudellisesta muodosta riippumatta kaikki yksiköt, jotka harjoittavat taloudellista toimintaa. Yrityksiksi katsotaan erityisesti yksiköt, jotka harjoittavat käsiteollista toimintaa tai muuta toimintaa yksin tai perheen voimin, henkilöyhtiöt taikka taloudellista toimintaa säännöllisesti harjoittavat yhdistykset.

2 artikla

Yritysluokkien määrittelyssä käytettävät henkilöstömäärät ja rahamääräiset kynnsarvot

1. Mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten (pk-yritysten) luokka koostuu yrityksistä, joiden palveluksessa on vähemmän kuin 250 työntekijää ja joiden vuosiliikevaihto on enintään 50 miljoonaa euroa tai taseen loppusumma on enintään 43 miljoonaa euroa.
2. Pk-yritysten luokassa pieni yritys määritellään yritykseksi, jonka palveluksessa on vähemmän kuin 50 työntekijää ja jonka vuosiliikevaihto tai taseen loppusumma on enintään 10 miljoonaa euroa.
3. Pk-yritysten luokassa mikroyritys määritellään yritykseksi, jonka palveluksessa on vähemmän kuin 10 työntekijää ja jonka vuosiliikevaihto tai taseen loppusumma on enintään 2 miljoonaa euroa.

3 artikla

Henkilöstömäärän ja rahamääräisten arvojen laskennassa huomioon otettavat yritystyyppit

1. Riippumattomia yrityksiä ovat kaikki yritykset, joita ei pidetä 2 kohdassa tarkoitettuina omistusyhteyksyrityksinä tai 3 kohdassa tarkoitettuina sidosyrityksinä.
2. Omistusyhteyksyrityksiä ovat kaikki yritykset, joita ei pidetä 3 kohdassa tarkoitettuina sidosyrityksinä ja joiden välillä on seuraava suhde: yritys (tuotantoketjun alkupäässä sijaitseva yritys) omistaa yksin tai yhdessä yhden tai useamman 3 kohdassa tarkoitettua sidosyrityksen kanssa vähintään 25 prosenttia toisen yrityksen (tuotantoketjun loppupäässä sijaitsevan yrityksen) pääomasta tai äänimäärästä.

Yritystä voidaan kuitenkin pitää riippumattomana eli sellaisena yrityksenä, jolla ei ole omistusyhteyksyrityksiä, vaikka 25 prosentin kynnsarvo saavutettaisiin tai ylitettäisiin, kun on kyse seuraavista sijoittajaluokista, edellyttäen, että nämä sijoittajat eivät yksin tai yhdessä ole 3 kohdassa tarkoitettua sidossuhteessa kyseiseen yritykseen:

- a) julkiset sijoitusyhtiöt, riskipääomayhtiöt, riskipääomasijoituksia säännöllisesti tekevät luonnolliset henkilöt tai luonnollisten henkilöiden ryhmät (business angels), jotka sijoittavat omia varoja muihin kuin pörssissä noteerattuihin yrityksiin, kuitenkin siten, että näiden samaan yritykseen tehtyjen sijoitusten kokonaismäärä saa olla enintään 1250000 euroa;
- b) korkeakoulut tai voittoa tavoittelemattomat tutkimuskeskukset;
- c) institutionaaliset sijoittajat, mukaan lukien aluekehitysrahastot;

- d) paikalliset itsehallintoelimet joiden vuosibudjetti on alle 10 miljoonaa euroa ja joissa on alle 5000 asukasta.
3. Sidosyrityksiä ovat yritykset, joiden välillä vallitsee jokin seuraavista suhteista:
- a) yrityksellä on enemmistö toisen yrityksen osakkeenomistajien tai jäsenten äänimäärästä;
 - b) yritys on oikeutettu asettamaan tai erottamaan toisen yrityksen hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenten enemmistön;
 - c) yrityksellä on oikeus käyttää määräysvaltaa toisessa yrityksessä tämän kanssa tehdyn sopimuksen taikka tämän perustamiskirjan, yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen määräyksen nojalla;
 - d) toisen yrityksen osakkeenomistajana tai jäsenenä olevan yrityksen hallinnassa on toisen yrityksen muiden osakkeenomistajien tai jäsenten kanssa tehdyn sopimuksen nojalla yksin enemmistö kyseisen yrityksen osakkeenomistajien tai jäsenten äänimäärästä.

Oletetaan, että määräävää vaikutusta asianomaiseen yritykseen ei ole, jos 2 kohdan toisessa alakohdassa mainitut sijoittajat eivät osallistu välittömästi tai välillisesti asianomaisen yrityksen johtamiseen, sanotun kuitenkin rajoittamatta kyseisten sijoittajien oikeuksia osakkeenomistajina tai jäseninä.

Yritykset, joilla on jokin ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetuista suhteista yhden tai useamman muun yrityksen välityksellä tai 2 kohdassa tarkoitettujen sijoittajien kanssa, katsotaan myös sidosyrityksiksi.

Yritykset, joilla on jokin näistä suhteista luonnollisen henkilön tai yhdessä toimivien luonnollisten henkilöiden ryhmän kautta, katsotaan myös sidosyrityksiksi, jos ne harjoittavat toimintaansa tai osaa toiminnoistaan samoilla merkityksellisillä markkinoilla tai lähimarkkinoilla.

Lähimarkkinoina pidetään tuotteen tai palvelun markkinoita, jotka välittömästi edeltävät tai seuraavat tuotantoketjussa merkityksellisiä markkinoita.

4. Edellä 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettuja tapauksia lukuun ottamatta yritystä, jonka pääomasta tai äänimäärästä vähintään 25 prosenttia on yhden tai useamman yksin tai yhdessä toimivan julkisyhteisön tai -laitoksen hallinnassa, ei voida pitää pk-yrityksenä.
5. Yritys voi antaa ilmoituksen siitä, että se määrittää itsenäiseksi yritykseksi, omistusyhteyksyritykseksi tai sidosyritykseksi, sekä 2 artiklan mukaisia raja-arvoja koskevista tiedoista. Ilmoitus voidaan antaa vaikka yrityksen pääoma olisi jakautunut siten, että sen omistuksen täsmällinen määrittely ei ole mahdollista, jos yritys antaa vilpittömässä mielessä ilmoituksen oikeutetusta oletuksesta, jonka mukaan vähintään 25 prosentin osuutta yrityksestä ei ole yhden tai yhteisesti useamman yrityksen omistuksessa keskinäisen sidossuhteen tai luonnollisten henkilöiden tai niiden muodostaman ryhmän kautta. Ilmoituksen tekeminen ei rajoita kansallisen tai yhteisön tason sääntelyn mukaisten tarkastusten ja todentamisten suorittamista.

4 artikla

Henkilöstömäärän ja rahamääräisten arvojen laskennassa käytettävät tiedot ja tarkastelujakso

1. Henkilöstömäärän ja rahamääräisten arvojen laskennassa käytettävät tiedot koskevat viimeistä päättynyttä tilikautta, ja ne lasketaan vuosittain. Laskennassa käytetään tilinpäätöshetken tietoja. Liikevaihdon määrä lasketaan ilman arvonlisäveroa ja muita välillisiä veroja.

2. Kun yrityksen vuotuiset tiedot tilinpäätöshetkellä ylittävät tai alittavat 2 artiklassa mainitut henkilöstömäärää koskevat tai rahamääräiset raja-arvot, yritys saavuttaa tai menettää keskiarvon yrityksen, pienen yrityksen tai mikroyrityksen aseman ainoastaan siinä tapauksessa, että ylitys tai alitus toistuu kahtena peräkkäisenä tilivuotena.
3. Kun kyseessä on sellainen vastikään perustettu yritys, jonka tilejä ei ole vielä päätetty, tarkasteltavat tiedot vahvistetaan tilikauden kuluessa tehdyn luotettavan arvion perusteella.

5 artikla

Henkilöstömäärä

Henkilöstömäärä vastaa vuosityöyksiköiden (VTY) määrää, toisin sanoen kyseisessä yrityksessä tai tämän yrityksen lukuun työskennelleiden kokopäiväisten työntekijöiden määrää yhden vuoden aikana. Niiden henkilöiden tekemä työ, jotka eivät ole työskennelleet koko vuotta tai jotka ovat työskennelleet osa-aikaisesti, kestosta riippumatta, ja kausityö lasketaan VTY:n osina. Henkilöstömäärään luetaan:

- a) palkansaajat;
- b) kyseisen yrityksen lukuun ja sen alaisuudessa työskentelevät henkilöt, jotka rinnastetaan palkansaajiin kansallisen lainsäädännön mukaan;
- c) yrityksen johtamiseen osallistuvat omistajat;
- d) yrityksessä säännöllisesti työskentelevät yhtiökumppanit, jotka saavat yritykseltä rahamääräisiä etuja.

Oppisopimussuhteessa tai ammatillisessa koulutuksessa olevia opiskelijoita, jotka ovat oppisopimus- tai ammatillista koulutusta koskevassa sopimussuhteessa, ei lueta henkilöstömäärään. Äitiyslomien ja vanhempainlomien kesto ei oteta huomioon laskennassa.

6 artikla

Yrityksen tietojen määräytyminen

1. Riippumattoman yrityksen tiedot, mukaan lukien henkilöstömäärää koskevat tiedot, määräytyvät tämän yhden yrityksen tilinpäätöksen perusteella.
2. Yrityksen, jolla on omistusyhteys- tai sidosyrityksiä, tiedot, mukaan lukien henkilöstömäärää koskevat tiedot, määräytyvät yrityksen tilinpäätös- ja muiden tietojen perusteella tai, jos sellainen on tehty, kyseisen yrityksen konsolidoidun tilinpäätöksen tai sellaisen konsolidoidun tilinpäätöksen perusteella, johon on lisätty yrityksen tiedot.

Ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettuihin tietoihin lisätään asianomaisen yrityksen niiden omistusyhteyksyritysten tiedot, jotka välittömästi edeltävät tai seuraavat tuotantoketjussa kyseistä yritystä. Lisääminen tehdään suhteessa pääoma- tai äänimääräosuuteen (suurempi näistä prosentiosuuksista). Jos kyseessä on ristikkäinen omistusyhteys, käytetään näistä prosentiosuuksista suurinta.

Ensimmäisessä ja toisessa alakohdassa tarkoitettuihin tietoihin lisätään 100 prosenttia niiden yritysten tiedoista, jotka ovat välittömästi tai välillisesti sidoksissa asianomaiseen yritykseen ja joita ei ole jo lisätty konsolidoituihin tilinpäätöstietoihin.

3. Edellä 2 kohdan soveltamiseksi asianomaisen yrityksen omistusyhteyksyritysten tiedot määräytyvät tilinpäätös- ja muiden tietojen perusteella, jotka on mahdollisesti konsolidoitu. Tietoihin lisätään

100 prosenttia näiden omistusyhteisyritysten sidosyritysten tiedoista, jos niitä ei ole jo lisätty konsolidoituihin tilinpäätöstietoihin.

Edellä 2 kohdan soveltamiseksi asianomaisen yrityksen sidosyritysten tiedot määräytyvät tilinpäätös- ja muiden tietojen perusteella, jotka on mahdollisesti konsolidoitu. Näihin tietoihin lisätään suhteuttaen kyseisten sidosyritysten niiden omistusyhteisyritysten tiedot, jotka välittömästi edeltävät tai seuraavat tuotantoketjussa kyseistä yritystä, jollei näitä tietoja ole jo sisällytetty konsolidoituun tilinpäätökseen suhteessa, joka vastaa vähintään 2 kohdan toisessa alakohdassa määriteltyä prosenttiosuutta.

4. Jos konsolidoiduista tilinpäätöstiedoista ei käy ilmi tietyn yrityksen henkilöstömäärää, tämä määrä lasketaan lisäämällä suhteuttaen kyseisen yrityksen omistusyhteisyrityksiä koskevat tiedot sekä lisäämällä kyseisen yrityksen tietoihin sen sidosyrityksiä koskevat tiedot.